Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

הײַנט 8 זײַטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 19/1619	Łódź, Wtorek, 22 stycznia 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז דינסטאג, יא שבט תרפ"ט	Nr. 19/1619

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

ווענען ענדערן די קאנסטיטוציע

ווערט די רעגירונג אריינטראגען אנ'אייגענעם פראיעקט

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) ווי מיר דערוויסען זיך האט די רע-גירונג שוין אויסגעארבייט דעם געזעץ-פראיעקט וועגען ענדערן די קאנסטיטוציע, דער פראיעקט וועט דערוויייל נאך נישט איבערגעגעבען ווערען דעם סיים נאר דעם רעגירונגסקלוב. דעם פראיעקט האט אויסגעארבייט פערזענליך דער יוסטיץ-מיניס-טער צאר ביי דער נאהענטסטער פארשטענדיגונג מיט'ן מארשאל פילסודסקי. דער אינהאלט פון פראיעקט ווערט געהאלטען בסוד. עס האנדעלט זיך דארט וועגען פערשטארקען די מאכט פון פרע-זידענט, וועגען דעם, אז די רעגירונג זאל פער-אנטווארטליך זיין פאר'ן פרעזידענט און נישט פאר'ן סיים א' א. וו.

דער פראיעקט וועט אריינגעטראגען ווערען אין סיים נאכדעם ווי ס'וועט אנגענומען ווערען די פראצעדור פון די ענדערונגען אין דער קאנ-סטיטוציע.

פארשלאג וועגען רעדוצירען די קאנצעסיעס

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פינאנץ-קאמיסיע אין סיים.

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פינאנץ-קאמיסיע ביים סיים וועט בעטראכט ווערען די פראגע וועגען די רעוויזיעס פון די קאנצעסיעס. ס'איז פערהאן א פארשלאג, אז די קאנצעסיעס זאלען נישט אפגענומען ווערען, נאר די קאנצע-סיאנערען זאלען צאהלען א ספעציעלען אפצאהל לטובת די אינוואלידען. ס'איז אויך פערהאן א פארשלאג פון דעפ. שפיצער (רעגירונגס-בלאק), אז ס'זאלען ארויסגעגעבען ווערען קאנצעסיעס נישט אויף יעדע 2000 איינוואוינער, נאר אויף יעדע 1500.

צוזאמענפאהר פון וואיעוואדעס

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז אין ווארשא פארגע-קומען א צוזאמענפאהר פון וואיעוואדעס. ס'זענען בעטראכט געווארען פראגען פון אפראוויזאציע ווי: די אוסמאהלונג פון מעהל, מעכאניזאציע א. א. וו.

די וואיעוואדעס האבען אויך אפגעהאלטען קאנפערענצען מיט'ן האנדעלס-מיניסטער און אגראר-מיניסטער. פאר'ן אנהויב פון צוזאמענפאהר, האט דער אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן פרעמיער בארטעל.

בלוטיגער צוזאמענשטויס אין פאריז.

פ א ר י ז, 21. (אטע) אויפ'ן פלאץ „אפערא" איז פארגעקומען א בלוטיגער צוזאמענשטויס צווי-שען פאליציי און מאנארכיסטען, די אזוי-גערופענע „קאמעלאטען". א גרופע פון 150 קאמעלאטען האט אין געשלאסענע רייהען מארשירט איבער די גרוי-סע בולווארען און נאך זיי איז נאכגעפאהרען אנ'-אויטאמאביל מיט 2 גרויסע ליאלקעס, וואס האבען פארגעשטעלט דעם לאנדווירטשאפטס-מיניסטער הענעסי און דעם רעדאקטאר דומעי, וועמען זיי בעשולדיגען, אז זיי זענען בעטייליגט אין דער אפערע פון „גאזעט דע פינאנס".

די קליינע פאליציי-וואכען, וואס האבען זיך געפונען אויפ'ן ארט האבען געפרובט פערהאלטען די דעמאנסטראנטען און עס איז געקומען צו א בלוטיגען צוזאמענשטויס. 7 פאליציאנטען און פיל פון די דעמאנסטראנטען זענען ערנסט פערוואונ-דעט געווארען.

ווען עס איז אנגעקומען א גרעסערע אפטיי-לונג רעזערוו-פאליציי זענען זיך די דעמאנסטראנ-טען פונאנדערגעלאפען. 11 פון זיי זענען ארעס-טירט. די ליאלקעס האט מען קאנפיסקירט.

געמיינשאפט פון אומאפהענגיגע ציוניסטען געגרינדעט געווארען אין ווארשא.

וו א ר ש א, 21. (י.ט.א. טעלעגראפיש). צו-ליב דער שווערער לאגע אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען, וואס האט זיך געשאפען נאך דעם לעצטען פארטיי-ראט, האט א גרופע ציו-ניסטען, וועלכע זענען בעזארגט וועגען דעם גורל פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין פוילען, אנ-געהויבען אנ'אקציע צו סאנירען די פערהעלטנישען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז ביי איינעם פון די אנגעזעהענסטע ציוניסטישע פובליציסטען אין ווארשא פארגעקומען א בעראטונג פון א גרע-סערער צאהל אנגעזעהענע ציוניסטען און ס'איז בעשלאסען געווארען צו קאנסטיטואירען זיך אלס געמיינשאפט פון אומאפהענגיגע ציוניסטען, וועלכע זאל האבען פאר א ציל צוריק צו פעראייניגען די ציוניסטישע בעוועגונג אין פוילען.

באנדיטען-אנפאל אויף א באנק-הויז אין לעמבערג

ל ע מ ב ע ר ג, 21 (טעלעפאניש). נעכטען ביינאכט זענען אומבעקאנטע איבערגעפאלען דאס באנק-הויז „פארטונא" אויף קאשטשושקי. ארום דרייפערטעל אויף זיבען ווען ער דירעקטאר אויערבאך האט געוואלט אריין אין קאנטאר האט איהם ביים איינגאנג פערהאלטען עפיס א פערשוין און דראהענדיג מיט אנ'אנגעלאדענעם רעוואלווער ארויסגעפיהרט אין הויף און דארט איהם פער-האלטען ביז צוויי זיינע שותפים, וואס זענען אריין אין קאנטאר, זענען פון דארט ארויס.

אויערבאך איז דאן אריין אין באנק און דערזעהען, אז זיין אייזערנע קאסע איז אויפגע-בראכען. די באנדיטען האבען אבער גארנישט צוגערויבט, ווייל זיי האבען אין קאסע נישט געפו-נען קיין מזומן און די ווערט-פאפירען האבען זיי נישט גענומען.

ענטדעקט א קבר פון שלמה המלכ'ס פרוי

און א פערגאמענט געשריבען פון שלמה המלך.

ב ע ר ל י ן, 21 (אטע) „ב. צ." טיילט מיט פון לאנדאן: פון קאירא מעלדעט מען וועגען די סענסאציאנעלער ענטדעקונג ארום ירושלים. אר-כעאלאגען איז געלונגען צו געפונען בעת אויס-גראבונגען א קבר מיט א מומיע פון שלמה המלכ'ס א פרוי. ביים קבר איז געפונען געווארען א שריפט אויף פערגאמענט, פון וועלכען ס'לויטעט, אז די קעניגין שטאמט פון מצרים און איז טרא-גיש אומגעקומען. די הייל, וואו ס'געפונט זיך די מומיע איבערשטייגט מיט דער פרעכטיגקייט און רייכטימער טוטאנקאמענס קבר.

די אויספארשער האלטען, אז די אויפשריפ-טען אויפ'ן פערגאמענט זענען אייגענהענדיג גע-מאכט פון שלמה-המלך.

לויט דער דאזיגער פערגאמענט-שריפט איז די קעניגין מאטי מאריס פון מעמפיס געשטארבען אינ'ם 36 יאהר פון שלמה'ס קעניגען.

———:O:———

פוילען ראטיפיצירט דעם קעלאג-אפמאך.

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) היינט האט דאס אויסערן-מיניסטע-ריום אריינגעטראגען אין סיים דעם פארשלאג וועגען ראטיפיצירען דעם קעלאג-אפמאך.

קאנפערענצען אין שלאס.

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער מלוכה-פרעזידענט האט אפ-געהאלטען אין שלאס א קאנפערענץ מיט'ן אגראר-מיניסטער סטאניעוויטש.

אין אוונד איז דורכ'ן מלוכה-פרעזידענט אויפגענומען געווארען דער פארזיצער פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאווענא" גענעראל גורעצקי, וועלכער האט ביטאג אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן פרעמיער-מיניסטער בארטעל.

ראוט פון געוועזענע הויכע מלוכה-לייט.

וו א ר ש א, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דעם 16. פעברואר וועט אין לאקאל פון סיים און סענאט, אין צוזאמענהאנג מיט דעם 10-יעהריגען יובל פון דער פוילישער אומאפהענגיגקייט, פארקומען א ראוט פאר געוועזענע מיניסטארען, הויכע בעאמטע, געוו. סענא-טארען, דעפוטאטען א. א. וו.

יוסטיץ-מיניסטער צאר וועט נישט דימיסיאנירען

וו א ר ש א 21 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) פון גוט אינפארמירטע קוועלען טיילט מען מיט, אז אלע קלאנגען וועגען דער דעמיסיע פון מיניסטער צאר שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

א דאמפער פון 10 טויזענד טאן

רופט נאך הילף דורך ראדיא.

ל א נ ד א ן, 21. (ספ. טעל.) דא זענען דער-האלטען געווארען ראדיא-סיגנאלען פונ'ם אמערי-קאנישען דאמפער „פרעזידענט גארפילד". דער גרויסער דאמפער פון 10.000 טאן טיילט מיט, אז ער געהט אונטער. דער דאמפער „פאנאמעריקא" סיגנאליזירט, אז ער איילט צו הילף.

אונזערע מיטגלידער

אנשל און ישראל אברהם קויאווסקי

צוליב'ן טויט פון זייער

נ. ע. מוטער

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

די פערוואלטונג

פון קאנפעקציאנערען-פארבאנד אין לאדז.

3934

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און 4–7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

יוד. פראפ. מאגאזין-שניידער-פעראיין, אל. 1. מאי 2

אכטונג, מארינארקע-שניידער!

היינט, דינסטאג, 7 א זייגער אוונד קומט פאר א

דרינגענדע פאך-פערזאמלונג

וועגען זעהר וויכטיגע פראגען.

אויפ'ן ערשטען ארט – א בעריכט פון די מאגאזינערס.

מארגען, מיטוואך, 8 אוונד א פערזאמלונג פון פארל-פאך.

דאס גאנצע פאך מוז אונבעדינגט קומען!

פאך-קאמיסיע.

3937

אימיגראַציע אין אַמעריקאַ

זאָל אינגאַנצען אָפּגעשטעלט ווערען.

אַן אַרטיקעל וועגען די אימיגראַציע-בעגרענצונגען פון קאָנגרעסמאַן אַלבערט דזשאָנסאָן

וואַשינגטאָן. (י.ט.אַ.) אַ רייה קאָנגרעס-מיטגלידער גרייטען צו אַ נייעם „ביל“ צו בע-גרענעצען די אימיגראַציע אין די פעראייניגטע שטאַטען פאַר אַלע אָהן אויסנאַהם איינוואַנדערער, חוץ פאַר גאָר נאָהענטע קרובים פון אַמעריקאַנער בירגער.

קאָנגרעסמאַן אַלבערט דזשאָנסאָן, וועלכער איז פאָרזיצער פון דער אימיגראַציע-קאָמיסיע ביים קאָנגרעס, רעדט אַרום די אימיגראַציע-פראַגע אין אַ ציימונגס-אַרטיקעל. ער שרייבט צוו. אַנדערען:

„איך בין געקומען צום בעשלוס, אַז מיר דערנעהנטערן זיך שנעל צו דעם מאָמענט, ווען עס וועט אויסקומען צו פאָדערן אָפּצושטעלען אין גאַנצען די איינוואַנדערונג. אַנ׳אויסנאַהם מוז גע-מאַכט ווער׳ען בלויז פאַר די נאָהענטסטע קרובים“.

„מיר נויטיגען זיך נישט אין קיינע נייע אַר-ביימ, אַ חוץ אפשר הויז-ווירטשאַפט-אַרבייט (דינסטמיידעך, לאָקייען א. ד. גל.) און מיר קע-נען נישט האָפען צו בויען די צוקונפט פון אונ-זער לאַנד אויף אַ שטענדיגען שטראָם פון לאָקייען און דינסטמיידלעך.“

דער קאָנגרעס ווערט פערפלייצט מיט פאָדע-רונגען פאַר נייע אימיגראַציע-בעגרענצונגען. עס איז אָבער צווייפעלהאַפט, אויב אַזאַ „ביל“ זאָל קענען דורכגעהען אין פערלויף פון דער איצטיגער סעסיע, וועלכע ענדיגט זיך דעם 4-טען מערץ.

אַ שווערער טויטער פעקעל.

פערברענגט ביי זיין געליבטע און בעקומען אַ האַרץ-שלאַג.

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש) אין וואַרשאַ קאָכט היינט מיט פאָלגענדע סענסאַציאָנעלע געשיכטע:

נעכטען אַרום 3 אַ זייגער ביינאַכט איז אויף עק קאַרפאַצקא גאַס אָנגעפאָהרען אַ „טאַקסובקא“ פון וואַנען עס איז אַרויסגעשטיגען אַ פרוי, וועלכע האָט צוזאַמען מיט׳ן שאָפער אַוועקגעלעגט עפעס אַ שווערע זאַך אויף דער גאַס און געוואָלט אָפּ-פאָהרען מיט דער „טאַקסובקע“. דאָס האָט בע-מערקט אַ פאָליציאַנט און איינגעהאַלטען די „טאַק-סובקע“. ווען דער פאָליציאַנט איז צוגעגאַנגען צו דעם פעקעל אויף דער גאַס, האָט ער בעמערקט אַ טויטען מאַנספערשוין. אין קאָמיסאַריאַט וואוהין אַלע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען האָט זיך אַרויס-געשטעלט, אַז די דאַמע אין אַ פרוי פון אַ פוילישען גוט-בעזיצער אַ געוויסע יוועפאַ מ., דער טויטער איז דער פוילישער קונסט-מאַלער סקעראַווסקי, פרוי מ. האָט ערקלערט, אַז סקעראַווסקי איז געווען איהר געליבטער און ווען איהר מאַן איז אַוועקגעפאָהרען פון וואַרשאַ איז ס. צו איהר געקומען, אַזוי ווי אויך געווען פערגאַנגענע נאַכט. ווען זי האָט מיט סקעראַווסקין פערברענגט, האָט דער לעצטער פלוצ-לונג בעקומען אַ האַרץ-שלאַג און געשטאָרבען. זי האָט נישט געוואוסט, וואָס צו טון, האָט זי דעם סטרוזש פון איהר הויז געגעבען 1000 זלאָטים און דעם שאָפער 200 זלאָטים, כדי זיי זאָלען ערגיץ אַוועקפיהרען דעם טויטען. דערווייל האָט דאָס בעמערקט דער פאָליציאַנט. די מעדיצינישע אונטער-זוכונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז ס. איז טאַקע גע-שטאָרבען פון אַ האַרץ-שלאַג. די פרוי מ., דער שאָפער און דער סטרוזש זענען דערווייל אַרעסטירט.

סלאָוואַקישע רבנים-דעלעגאַציע

ביים פרעזידענט מאַסאַריק.

פראָג (י.ט.א.) דער פרעזידענט פון דער רעפובליק, פראָפ. מאַסאַריק האָט אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון סלאָוואַקישע רבנים אין די פער-זאָנען פון די רבנים-כוללים שרייבער, וועבער און קאַץ.

אין אָנהויב פון געשפרעך האָט די רבנים-דעלעגאַציע געגעבען דעם פרעזידענט אַ ברכה אין נאָמען פון סלאָוואַקישען יודענטום. פראָפ. מאַסאַ-ריק איז געווען געריהרט און הייס געדאַנקט.

בעת׳ן געשפרעך זענען בעריהרט געוואָרען אַ רייה אַקטועלע קהלות-אַנגעלעגענהייטען, ווי אויך די פראַגע פון פערשידענע דענקמעלער, וואָס די יודישע קהלות האָבען בדעה אויפצושטעלען לכבוד דעם 10-יעהריגען מלוכה-יובילייא פון טשעכאָסלאָ-וואַקייא. פרעזידענט מאַסאַריק האָט פערזיכערט, אַז ער וועט אויך להבא ווירקען אין דעם זעלבען הו-מאַניטאַרען גייסט ווי ביז-איצט.

די רבנים-דעלעגאַציע האָט דערביי דערמאָנט פרעזידענט מאַסאַריק׳ס שטעלונג און אַקציע בעת׳ן בלוט-בלבול געגען לעאָפּאָלד הילזנער און איהם דערפאַר געדאַנקט. פרעזידענט מאַסאַריק האָט דע-רויף בעמערקט, אַז דער דאַנק קומט נישט איהם. ער האָט דערביי אויסגעפיהרט בלויז אַ פליכט פון דער גערעכטיגקייט, אַלס כלי-זיין אין די העגד פון דער השגחה, וואָס האָט זיך מיט איהם בענוצט פאַר דער גערעכטער זאַך.

ס׳איז קיינמאָל נישט שפעט...

אַ ניו-יאָרקער מאַהלער געהט אַריבער צום יודענטום נאָך 17 יאָהר צוזאַמענלעבען מיט זיין יודישער פרוי- אין וואַרשאַ.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) דער מאַהלער, פעטער וואַלטער, וועלכער איז אַלט 38 יאָהר, איז אי-בערגעגאַנגען צום יודענטום. פעטער וואַלטער שטאַמט פון אַ קאַטוילישער משפחה אין קעלן. מיט 17 יאָהר צוריק האָט פעטער וואַלטער בע-זוכט צוזאַמען מיט זיין פאָטער וואַרשאַ, און האָט זיך דאָ־ט פערליבט אין אַ טאָכטער פון אַ יודי-שען סוחר, וועלכע איז מיט איהם אָפּגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ, וואו זיי האָבען חתונה געהאַט. קיינער פון פעטער וואַלטערס פריינד האָט נישט געוואוסט, אַז ער איז נישט קיין יוד. פעטער וואַלטער האָט צוויי קינדער אין עלטער פון 14 און 10 יאָהר, וועלכע זענען ערצויגען אין יודי-שען גלויבען, איצט איז ער אַליין אויך געוואָרען אַ יוד.

קאַנאַדאַ פּלאַנט נייע גזירות געגען אימיגראַנטען.

טאָראָנטאָ. (י.ט.אַ.) די צאָהל יודישע אימיגראַנטען קיין קאַנאַדע, וועלכע איז איצט אויך זעהר אַ קליינע, וועט נאָך קלענער ווערען, אַ דאַנק די נייע גזירות געגען אימיגראַנטען וואָס ווערען איצט געפּלאַנט.

די נייע גזירות בעציהען זיך אויף אימיגראַנ-טען פון צענטראַל-אייראָפּאַ — דייטשלאַנד, עסט-רייך, טשעכאָסלאָוואַקייא, פוילען א. אַ. וו.

לויט דעם פּלאַן וועלען נאָר די גאָר נאָהענ-טע קרובים פון קאַנאַדער איינוואוינער ערלויבט ווערען איינצוואַנדערען ביז 1930. נאָך 1930 וועלען אַפילו די נאָהענטסטע קרובים אויך נישט קענען אַריינקומען.

וועגען דער ציוניסטישער הלואה

לאָנדאָן, 21 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). די ציוניסטישע עקזעקוטיווע טיילט מיט, אַז אַלע קלאַנגען וועגען דעם, אַז די הלואה-קאָמיסיע האָט געזאָלט שליסען אָפּמאַכען מיט עטליכע פערזיכע-רונגס-געזעלשאַפטען וועגען אַ הלואה פון פינף מיליאָן דאָלאַר, שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

קאָמוניסטישער אויפרוף צו די בעדואינער

נישט פריי צו מאַכען קיין ערד פאַר יודען.

ירושלים, 21 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). די קאָמוניסטען האָבען פערעפענטליכט אַנ׳אויפרוף צו די בעדואינער, וואָס וואוינען אויף דער ערד, וואָס איז לעצטענס אויסגעקויפט געוואָרען דורכ׳ן קרן-קימת פאַר די מיטלען פון די קאַנאַדער ציוניסטען.

די קאָמוניסטען פאָדערן אויף די בעדואינער נישט צו פערלאָזען די ערד, אויף וועלכע זיי וואוינען און ווענדען זיך צו די קאָמוניסטען פון גאַנצען לאַנד צו שטיצען די דאָזיגע פאָדערונג.

אַ יוד—דער מחבר פון קעלאָג אָפּמאַך.

וואַשינגטאָן 21 (י.ט.א טעלעגראַפיש) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ראַטיפיצירונג פון קעלאָג-אָפּמאַך איז דער אורשפּרינגליכער מחבר פון דעם אָפּמאַך ס. א. לעווינזאָן אויפגענומען גע-וואָרען אין ווייסען הויז דורכ׳ן פרעזידענט קולידזש.

יודישער מיליאָנער לעגאַט צו בעקעמפען קראַנקהייטען.

ניו-יאָרק, 21 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) צו-ליב זיין 70 יעהריגען געבורטס-טאָג האָט דער יודישער כלל-טוער לוציוס נאַטאַן ליטויער געגרינ-דעט אַ לעגאַט פון עטליכע מיליאָן דאָלאַר אויף מעדיצינישע פאָרשונגען צו בעקעמפען פערשידע-נע קראַנקהייטען.

די פערברייטערטע יודישע אַגענץ

און די ארץ-ישראל-רעגירונג

ירושלים, (י.ט.א. טעלעגראַפיש) די ארץ-ישראל-רעגירונג האָט פערלאַנגט פון ציוניס-טישען עקזעקוטיוו אַ גענויעם בעריכט וועגען דער פערברייטערטע יודישער אַגענץ. דער דאָזיגער בעריכט איז נויטיג דער ארץ-ישראל רעגירונג ביים צושטעלען אַ ראַפּאָרט דער מאַנדאַטען-קאָמיסיע פון פעלקער-בונד.

אויפפיהרונג פון אַ קאָמעדיע

פון אַ יודיש-דייטשען אויטאָר אין רוים.

רוים. (י.ט.אַ.) אין דער פעראייניגונג פאַר דער פערשפרייטונג פון יודישער קולטור אין רוים איז די טעג אויפגעפיהרט געוואָרען די קאָמעדיע פון יודיש-דייטשען דראַמאַטורג אַרטור שווערינער „אָנקעל וואָלף, דער קליינשטעדטעלדיגער“.

דאָס שטיק איז אויפגעפיהרט געוואָרען כמעט אין אַלע גרעסערע דייטשע שטעדט. די קאָמעדיע איז איבערזעצט געוואָרען דורך אַנדזשעלאַ טאַלי-אַקאַצא, דעם גרינדער פון דער דערמאָנטער גע-זעלשאַפט אין רוים.

יודען אין ווינער קרעמאַטאָריום.

ווין. (י.ט.א.) דאָס היגע קרעמאַטאָריום פערעפענטליכט אַ סטאַטיסטיק פון יאָהר 1928, פון וועלכער עס איז צו זעהן, אַז אויף 3130 פערברענטע אין ווינער קרעמאַטאָריום אין משך פון פערגאַנגענעם יאָהר, זענען געווען 245 יודען פון יודישען גלויבען. דערצו קומען נאָך צו 60 יודישע קאָנפעסיאָנסלאָזע, וואָס זייערע אַש-אורנעס זענען בעגראָבען געוואָרען נישט אויפ׳ן יודישען בית-עולם, נאָר אויף אַ שטאָטישען באָדען, נישט ווייט פון קרעמאַטאָריום.

אַמעריקאַנער אוניווערזיטעטען אַנערקענען העברעאיש.

ניו-יאָרק (י.ט.א.) דער אוניווערזיטעט אין פאָרטלאַנד און אַנדערע אוניווערזיטעטען ביים פאַציפישען ברעג האָבען ערקלערט, אַז די פעדאַ-גאָגישע ראַטען האָבען בעשלאָסען צו אַנערקענען די העברעאישע שפּראַך גלייך מיט אַלע אַנדערע אויסלענדישע שפּראַכען.

רומעניש ער אינערן-מיניסטער וואַידאַ

מאַכט דעם געוועזענעם מיניסטער גאָגאָ פעראַנטוואָרטליך פאַר׳ן פּאָגראָם אין גרויס-וואַרדיין.

בוקאַרעשט, (יט״א) בעת דער דעבאַטע איבער דער טראָן־רעדע אין רומענישען פּאַרלאַ־מענט האָט דער פריהערדיגער ליבעראַלער אינערן־מיניסטער דער אַנטיסעמיטישער שריפטשטעלער גאָגא, צ. אַנר. ערקלערט:

די רעגירונג פון פרעמיער מאַניו האָט גע־שלאָסען אַ פּאַקט מיט די ציוניסטען. איך בין נישט קיין אַנטיסעמיט, דאָך פערשטעה איך נישט, ווי ד ירעגירונג האָט געקענט שליסען אַ פּאַקט מיט אַנ׳עקסטעריטאָריאַלער פּאַרטיי.

דערויף האָט אינערן־מיניסטער וואַידא גע־ענטפערט:

„איהר ה״ה גאָגא און דוקא, זאָגט צו יודען זיסע רייד, ווען איהר דאַרפט אָנקומען צו זייערע שטימען, געוועהנליך אָבער פּראָוואָצירט איהר גע־גען זיי אַניטאַציעס און עקסצעסען. איהר פרעגט פאַרוואָס מיר האָבען געשלאָסען דעם פּאַקט מיט די ציוניסטען (?), דערויף ענטפער איך אייך: כדי מיר זאָלען שפעטער נישט דאַרפען שיקען קיין ענטשולדיגונגס־טעלעגראַמען קיין לאָנדאָן און ניו־יאָרק, ווי איהר פלעגט עס מוזען טון. און ווען רעפּרעזענטאַנטען פון יודען וועלען צו אונז קומען פון ענגלאַנד אָדער אַמעריקאַ, וועלען מיר זיי נישט זיין געצוואונגען צו בעטען ענטשולדיגונג. ווי איהר פלעגט עס טון. מיר גלויבען, אַז אונזער פּאָליטיק פון אויפריכטיגקייט שטעהט העכער פון אייערער.

ווייטער ערקלערט מיניסטער וואַידאַ: גאָגא האָט מיסברויכט די סטודענטען, אַלס אַ מאַנעוור־טאַסע. ער איז שולדיג אין די אונרוהען אין גרויס־וואַרדיין. די נאַציאָנאַל־צאַראַניסטען ווילען אָ־בער נישט ענטקעגענשטעלען די נאַציעס איינע גע־גען די אַנדערע. לאָזט אונז איבער די צוויי ציוניסטען, און מיר וועלען אייך אַוועקגעבען דעם ד״ר פּיל־דערמאַן (אַסימילאַטאָר).

גאָגא נעהמט אַ צווייט מאָל דאָס וואָרט, ער טרעט אַרויס געגען דאָס אַלגעמיינע רעכט, וואָס ברענגט, לויט זיין מיינונג, נוצען די שונאים פון רומעניען. דערביי רוקט ער ווידער אַרויס אַנטי־סעמיטישע אַרגומענטען.

עס ענטשטעהט אַ ווערטער־געפעכט צווישען גאָגא און דעפּ. ד״ר טעאָדאָר פישער (אַ ציוניסט), בעת וועלכען גאָגא שרייט מעהרערע מאָל: „איך בין נישט קיין אַנטיסעמיט“.

פון די דעפּוטאַטען־בענק מאַכט מען איהם אויפמערקזאַם, אַז ער וואָלט געמעגט האָבען מעהר מוט ביים פערטיידיגען זיינע מיינונגען.

יודישער קאַמער-טעאַטער
ליימונג: מ. בראָדערזאָן.

„אַרט“ זאַכאָדניאַ 43

היינט - 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוועגד

„מאַסקאַראַד“

1) פּראָלאָג. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער יודישער גזלן. 6) שרעטעלעך. 7) אַ מויד אַ צימעס. 8) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) ווייסער מאַסקאַראַד.

טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אָבערזשאַנעק. :—: מוזיק-קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט-עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוועגד.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 22 יאנואר 1929

לאדז. 22 יאנואר 1929

נאָך ווייט צום גלייכגעוויכט און רוה.

אַלבערט טאָמאַ, דער פראַנצויזישער סאָציאַליסטישער פיהרער איז געווען בשעת דער וועלט־מלחמה מיניסטער פאַר אַמוניציע אין דעם קריגס־קאַבינעט און היינט זיצט ער אַלס לייטער פון אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס־ביוראָ אין גענף, וואו עס קומען זיך צונויף די פעדים פון גאַנצער אייראָפּעאישער דיפּלאָמאַטיע.

ווייענדיג פאַר עטליכע יאָהר אויף דעם אינטער־פּאַרלאַמענטאַרישען קאָנגרעס אין קאָפּענהאַגען האָב איך געהאַט אַלבערט טאָמאַ אַלס שכן נעבען מיר און אַריינלאָזענדיג זיך מיט איהם אין אַ געשפּרעך איבער דער צוקונפטיגער לאַגע אין אייראָפּאַ, האָב איך איהם געפרעגט ווען — לויט זיין מיינונג — ס'וועט קומען אַ צייט פון בערוהיגונג און אמת'דיגען שלום. נאָך אַ קורצער איבערלעגונג האָט ער געגעבען די תשובה: אין אַ יאָהר דרייסיג אָדער פערציג אַרום, בעמערקענדיג מיין פערוואונדערונג האָט ער צוגעגעבען: דעם וועלט־קריג קאָן מען פערגלייכען מיט דעם אויסברוך פון אַ וואולקאַן, אָדער אַן אַנדערער נאַטור־קאַטאַסטראָפע. אויך אין דער נאַטור קומט נישט תיכף נאָך אַ געוויטער־קאַטאַסטראָפע אַ בערוהיגונג: די ערד ציטערט נאָך אַ לאַנגע צייט און ערשט לאַנגזאַם, לאַנגזאַם הערען אויף די כוואַליעס צו ציטערען און עס הערט אויף אויסצוברעכען די הייסע לאַווע.

מיר האַלטען שוין דאָס עלפטע יאָהר נאָך דער שרעקליכער קאַטאַסטראָפע, וואָס האָט געטראָפען די מענשהייט, עלף יאָהר נאָך דער וועלט־מלחמה און ווען מען קוקט זיך אַרום אין דער וועלט און בפרט אין אייראָפּאַ, מאַכט עס דעם איינדרוק, אַז אַלבערט טאָמאַ איז זיך אין זיין נביאות נישט אַזוי שטאַרק טועה. צווישען אַ גאַנצער רייהע פון מלוכות זענען פערהאַן „שטאַרקע שפּאַנונגען", וואָס קאָנען פיהרען יעדען מאָמענט, אַזוי ווי אין דער עלעקטריציטעט צו קורץ־שלוס אָדער צו אַ געוויטער מיט בליצען און דונערען.

איטאַליען איז געגען יוגאָסלאַוויען און געגען דער טשעכאָסלאָוואַקיי. און מיט גריכענלאַנד האָט עס מיט עטליכע יאָהר צוריק שיער נישט אָנגעהויבען אַ קריג וועגען קאָרפו, אונגאַרן און סאָוויעט־רוסלאַנד זענען געגען רומעניען, דייטשלאַנד איז אויך אַ פּריקרע שכן און דאָס קליינע ליטע איז אין די לעצטע יאָהרען אין אַ וואַקסענדיגער מאָס אַ עלעמענט פון אונרוה אין מזרח־אייראָפּאַ, בפרט ווייל עס פיהלט די שטיצע פון סאָוויעט־רוסלאַנד הינטער זיך.

צווישען די מלוכות פון מזרח־אייראָפּאַ איז פּוילען פון די, וואָס זוכען נישט קיין טעריטאָריאַלע נייע־דעראָבערונגען, פּוילען איז נישט הונגעריג אויף קיין פרעמדע טעריטאָריעס און וויל באמת שלום מיט זיינע שכנים, בערופענדיג זיך אין פערהעלטניש צו רוסלאַנד אויף דעם טראַקטאַט אין ריגאַ און אין פערהעלטניש צו דייטשלאַנד אויף דעם טראַקטאַט פון ווערסאַיל.

אין זיין לעצטען עקספּאָזע האָט אונז מינ. זאַלעסקי געגעבען אַ בילד פון דער אויסען־פּאָליטישער לאַגע.

די עקספּאָזע אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אויסטויש פון די דיפּלאָמאַטישע נאָטעס מיט סאָוויעט־רוסלאַנד ווייזט אָן, אַז דאָס פערהעלטניש פון די דריי דערמאָהנטע שכנים צו פּוילען איז נאָך אַלץ נישט נאָרמאַל. דער איצט פערעפענטליכטער ראַפּאָרט פון דעם דייטשען מיניסטער פון דער רייכסווער וועגען דער נויטווענדיגקייט פון פּאַנצער שיפען אויף דעם באַלטישען ים, כדי צו פערטיידיגען מזרח־פּרייסען, איז אַ ווייטערער בעווייז פון די אַנטי־פּוילישע טענדענצען, וואָס הערשען אין איינפלוסרייכע קרייזען אין דייטשלאַנד.

דערביי מוז מען זיך דערמאָהנען, אַז דאָס געשעהט אין אַ צייט ווען אין דייטשלאַנד זענען די סאָציאַליסטען ביי דער מאַכט און אין רוסלאַנד אויך סאָציאַליסטען (קאָמוניסטען), וואָס ביידע בעהויפּטען, אַז זיי זענען פאַר שלום און געגען דעם קריג.

ס'איז ווירקליך נויטיג אַ סך געדולד, גוטער ווילען און גרויסע פאָרזיכטיגקייט פון ביידע צדדים, אַז אין אייראָפּאַ זאָל נישט פאַלען קיין פייער־פונק אין דער פּולווער, וואָס האָט זיך אָנגעזאַמעלט אויף פערשידענע שטעלען און עס זאָל נישט קומען צו קיין עקספּלאָזיע און אַ נייער שרפה. אין דער ריכטונג האָט דער פעלקער־בונד, וואָס מאַנכע מלוכות און פּאַרטייען האָבען איהם לכתחילה אויסגעלאַכט און גרינגעשעצט אַ שווערע אָבער וויכטיגע אויפגאַבע. אין גענף איז געשאַפען געוואָרען אַ מין צענטראַלע „פייערוואַך" פאַר אייראָפּאַ. זעהט מען דאָ אָדער דאָרט די סכנה פון פייער, ווערט געמאַכט אַן אַלאַרם און די „פייער־וואַך" לויפט אַהין, כדי שוין ביים אָנהויב די שרפה צו דערשטיקען און נישט צוצולאָזען צו אַ אויסברוך.

דאָס איז אָבער נישט גענוג, כדי דער פעלקער־בונד און די פאַר דעם פרידען אַרבייטענדיגע מלוכה מענער זאָלען קענען דערפילען זייער אויפגאַבע, מוז די גאַנצע פּסיכאָלאָגיע פון דעם איצטיגען דור געענדערט ווערען. די ראַזינגע איבערצייגונג מוז ווירקליך אַריין אין די נשמות פון איצטיגען דור, אַז אַ קריג איז אין דער גרעסטער אומגליק. עס מוז אויפהערען דער שוישפּיל, וואָס אין דער זעלבער צייט שרייבט מען אונטער אין פּאַריז דעם קעלאָג־פּאַקט און מוסאָליני איז מודיע, אַז גאָר גרויסע בעוואָפענונגען זענען די רעטונג פאַר אַ מלוכה און אין דער זעלבער צייט, ווען אַמעריקאַ ראַטיפיצירט ענדליך דעם אָפּמאַך, איז די שפּאַנונג צווישען ענגלאַנד און אַמעריקאַ גרעסער ווי שוין זייט יאָהרען.

דאָס „ערד־ציטערען אין דער אייראָפּעאישער וועלט" נאָך דער גרויסער וועלט־מלחמה רויערט נאָך אַלץ. מען זעהט נאָך לאַנג נישט, אַז די וועלט זאָל קומען צו אַ בערוהיגונג און די אויסען־פּאָליטיק — צו אַ גלייכגעוויכט, וואָס איז די באַזע פון אַ רוהיגער ענטוויקלונג פון די פעלקער.

ד"ר מ. רינגעל.

וועגן א וועלט-פערבאנד פון יודישען האנדווערקער.

קאמוניקאט פון דייטשען יודישען האנדווערקער-פערבאנד.

בערלין (י.ט.א.) ווי די י.ט.א. האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, איז דער צענטראל-פערבאנד פון יודישע האנדווערקער אין דייטשלאנד ארויסגעטרעטען מיט דער איניציאטיוו צו שאפען א וועלט-פערבאנד פון יודישע האנדווערקער.

מיר גיבען איצט דעם קאמוניקאט וועגען דער פראגע, וואס דער דייטשער פערבאנד פון יודישע האנדווערקער האט צוגעשיקט דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור.

אין אנהויב פון קאמוניקאט שטעלט פעסט דער פערבאנד דעם פאקט, וואס יודען אין אלע לענדער ווערען ארויסגעשטויסען פון די באנק-, האנדעל- און קאמוניקאציע-פאזיציעס, וועלכע זיי האבען ביז איצט פערנומען.

דער דאזיגער פאקט ענטהאלט אבער אין זיך זוימען פון א ווירטשאפטליכער סאנאציע. אין בעוואוסטזיין פון די דעקלאסירטע יודישע מאסען וואקסט די דערקענטעניש און די רעטונג פון ווירטשאפטליכען אונטערגאנג ליגט אויף דער ליניע פון איבערגעהן צו פראדוקטיווער ארבייט.

די לאנדווירטשאפטליכע קאלאניזאציאנס פרואבען אין רוסלאנד, די וויכטיגע ארבייט פון דער געזעלשאפט „ארט" אין פוילען און רומעניען זענען גוטע סימפטאמען פון דער ערקענטניש.

אין מיטעל- און מערב אייראפא איז די שטרעבונג פון דער יוגענד איבערצוגעהן צום האנדווערקערטום שטארקער, ווי די שטרעבונג צו לאנדווירטשאפט.

די יודישע האנדווערקער אין אלע לענדער שטעהען אין די ערשטע רייהען פון די, וואס ארבייטען מיט פאר די פראדוקטיוויזירונג פון דער יודישער בעפעלקערונג.

די לאגע פון די יודישע האנדווערקער איז אבער היינט-צו-טאג נישט גרינדליך בעפעסטיגט. זיי געפינען זיך אין א פיל ערגערער לאגע, ווי זייערע נישט-יודישע פאך-גענאסען. נישט-יודישע אונטערנעהמער גיבען זיי זעלטען בעשטעלונגען, ביי ליפערונגען פאר מלוכה און זעלבסטפערוואלטונג-אינסטיטוציעס ווערען זיי אויסגעמיטען.

די יודישע האנדווערקער האבען שוין לאנג אנערקענט, אז בלויז אויפ'ן וועג פון ארגאניזאציע און צוזאמענארבייט קענען זיי ערפאלגרייך אויסשטעהן דעם קאמף פאר בעסערן זייער לאגע.

די געמיינזאמע נויט און די געמיינזאמע זארגען פון די יודישע האנדווערקער אין פערשידענע לענדער רופען ארויס די נויטווענדיגקייט פון א וועלט-פערבאנד פון יודישען האנדווערק. אלס די אויפגאבען פון אזא פערבאנד קומען אין בעטראכט:

1) פעראייניגונג פון אלע יודישע האנדווערקער-ארגאניזאציעס אין א וועלט-פערבאנד פון יודישע האנדווערקער.

2) א געמיינזאמע פערטרעטונג פון די יודישע האנדווערקער ביי אלע יודישע ארגאניזאציעס, און אלגעמיינע פראפעסיאנעלע פעראייניגונגען, ספעציעל ביי די, וואס ארבייטען אויפ'ן געביט פון פראדוקטיוויזירען די יודישע מאסען.

3) די שאפונג פון קרעדיט-איינריכטונגען און קאאפעראטיוען פאר די יודישע האנדווערקער: א) אין די בעזונדערע לענדער דורך דער שאפונג פון קרעדיט-קאאפעראטיוען, ב) די שאפונג פון א גרויסער צענטראל-באנק, אין וועלכער עס זאלען זיין פעראייניגט די בעזונדערע קרעדיט קאאפעראטיוען, ג) פערבילעגטער איינקויף פון מאשינען און מאטעריאלען.

4) די שאפונג פון פראפעסיאנעלע ארבייטס-געמיינשאפטען מיט'ן צוועק אויסצוטוישען די פראפעסיאנעלע ערפאהרונגען און פערבעסערן די פראדוקציע און ארבייטסמעטאדען.

5) די שאפונג פון א בעראטונגס-ביורא פאר דער ווירטשאפט און טעכניק אין האנדווערק.

6) די פלעגונג פון דער פראפעסיאנעלער אויסבילדונג; דאס שטודיום פון דער ווירטשאפטס לאגע פון די בעזונדערע פאכען, כדי אנצופיהרען מיט די פאך-אויסבילדונג פון דער יוגענד.

7) פעראנשטאלטונג פון קאנפערענצען פון יודישע האנדווערקער מיט'ן צוועק פון אנ'אויסטויש פון מיינונגען און ערפאהרונגען, ווי אויך די פערשטארקונג פון די ארגאניזאציעס און איינשטעלונג פון פריינדליכע בעציהונגען צווישען די האנדווערקער אין פערשידענע לענדער.

זיך ענדליך דערוואוסט! וועגן אנטיסעמיטיזם אין רוסלאנד.

פון ב. צ. גאלדבערג.

ס'געהט סדרה רוסלאַנד. סדרה אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד. און איבער די זייטען פון דער יודישער פּרעסע אין דער וועלט שפּרייט זיך אַ גרויסער קאַפּ נייעס: „דער אמת וועגען אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד".

הייסט עס, עס איז אַלזאָ גאַנץ זיכער, אַז ס'איז פערהאַן אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד, און נאָך ווי זיכער. ס'איז אַפּילו דאָ אַן „אמת" וועגען דעם, און אפשר נאָך אַן „אמת'ער אמת" אויך — וואָס דאַרף מען בעסער?

ווארים דעם אמת זאָגענדיג, איז אונז לכתחילה געווען דער ענין אַ ביסעלע פּריקרע: וואָס הייסט אַ לאַנד אָהן אַנטיסעמיטיזם? וואו איז נאָך אַזוינס געהערט געוואָרע? והונדערט און דרייסיג מיליאָן גוים און זיי ווילען נאָר נישט קוילענען קיין יודען! ס'איז עפּעס נישט גלאַט. ס'איז אַ נייע סיטואַציע, צו וועלכער אונזער יודישער אָרגאַניזם קאָן זיך קוים צופּאַסען.

האָבען מיר לכתחילה געהאַט אַ שטיקעל טרייסט: עט, ס'איז נאָר דערווייל; לענין לאָזט נישט. ס'איז אַ קאָמוניסטישע מאַכערייקע. אָט, אָט טרייבט מען די באָלשעוויקעס אַרויס פון קרעמעל, און ס'וועט ווערען צוריק וועלט אין רוסלאַנד. ס'וועט ווערען ווידער היימיש — און מען וועט טרייבען און יאָגען יודען. מ'וועט רודפ'ן ווי תמיד.

אָבער די באָלשעוויקעס זיצען אין קרעמעל און קלויבען זיך גאָרנישט אַרויס. ס'איז שוין באַלד נישטאָ ווער עס זאָל זיי אַרויסטרייבען. איז ווידער שלעכט. ווי לאַנג קאָן עס אַזוי אָנגעהן? אָהן אַנטיסעמיטיזם אין די יודישע עפענטליכקייט ווי אָהן אַ האַנט.

איז דאַנקען גאָט, ס'איז דאָ אַנטיסעמיטיזם און אַ סך און טאַקע גראָב, כאַמסקע, נאָר, נאָר פּאַסטאַראַמו. דוכט מיר, אַז מען וועט ביי אונז באַלד בעקומען מעהר רעספּעקט פאַר רוסלאַנד. מען וועט נעמען אויף איהר קוקען נישט ווי אויף אויך מיר אַ מדינה, וואו אַ „גרישקע" איז אַ קנאַקער, נאָר ווי אויף אַ מדינה פון מדינה־לאַנד, ווי להבדיל אַנדערע לענדער.

יעדעס לאַנד האָט זיך איהר פאָרמע פון אַנטיסעמיטיזם. אין מעקסיקאָ האָט מען פיינט יודען, ווייל זיי האָבען גע'הרג'עט יעזוס'ען און ווייל זיי האָבען עקען. אין דייטשלאַנד האָט מען יודען פיינט אין פּאָליטיק און אין ביוראָ, אָבער אין קלוב צו אין קאַפע לעבט מען מיט איהם גאַנץ פריינדליך. אין אַמעריקע לאָזט מען דעם יודענס פוס נישט אַריין אין קלוב, אָבער מען גיט איהם אַ בעקוועמען שטול אין ביוראָ. וועט אין רוסלאַנד, אין סאָוויעטען־רוסלאַנד אויסוואַקסען אַ נייער, אַ קאָמוניסטישער אַנטיסעמיטיזם. פאַר די דריי טויזענט יאָהר, וואָס יודען מוטשען זיך אויף דער וועלט, האָבען זיך געביטען געזעלשאַפטליכע אָרדנונגען פיל מעהר ווי לעצטענס אין רוסלאַנד און פון רעסטאָוועגען זענען יודען געבליבען יודען און אַנטיסעמיטען האָבען זיי קיינמאָל נישט אויסגעפעהלט.

אָבער וועגען אונזער בעציהונג צום אַנטיסעמיטיזם — דאָ דוכט מיר דאַרף מען זיך אַביסעלע אָפּשטעלען. איז וואָס איז דער תכלית, ווילען מיר טאַקע לעבען כסדר נאָר מיט דעם וואָס מען האָט אונז פיינט? אַ מין צו'להכעיס לעבען: איהר קאָנט אונז נישט פערטראָגען, איהר וואָלט ווילען אונזער געביין זאָל דאָ מעהר נישט זיין — איז דווקא. אָט דווקא געלעבט און זיך געפּרוכפּערט אייך אויף צופּוקעניש!

ווארים לאָמיר זיך פאָרשטעלען, איין פריהמאָרגען שיינט אויף די זון און טריקענט אויס דעם גאַנצען אַנטיסעמיטיזם אויף דער וועלט. די אַראַבער טשעפּען נישט דעם כותל מערבי און העצען נישט געגען יודען, אין רומעניע לעבען יודען און רומענער בשלום און אין אונגאַרן זענען די אוניווערזיטעטען אָפען און פריינדליך פאַר אַלע יודישע סטודענטען און אין פּוילען קושען זיך שליאַכטשיץ און יוד אין די פּיסקלעך אַריין. און אין רוסלאַנד האָט מען דאָס וואָרט אַנטיסעמיטיזם אַפילו אויסגעמעקט פון ווערטערבוך. הכלל, די גוי'אישע וועלט האָט פערגעסען, אַז מען דאַרף כסדר פיינט האָבען יודען, זיך כסדר עוסק'ן מיט יודען. וואָס וואָלטען מיר דעמאָלט געטון?

ווי פּוסט עס וואָלט דעמאָלט געווען די יודישע פּרעסע, ווי לאַנגווייליג די יודישע נייעס, ווי אינהאַלטסלאָז דאָס גאַנצע יודישע לעבען אויף דער וועלט! ס'וואָלט נאָך געבליבען איין שטיקעל אינטערעס — חינוך, קינדער־ערציהונג. ווייס איך נאָר נישט ס'וואָלט זיך גאָר דעמאָלט ווערען נאָר דערציהען קינדער פאַר יודען. ס'וועט פעהלען דער מוט, דער דראַנג, דער לייט־מאָטיוו.

און דאָ, דוכט מיר, ליגט די צרה פון יודישקייט, דער פעהלער אין דער יודישער נשמה. דער יוד אַלס יוד לעבט נישט, נאָר ער ראַטעוועט זיך פון טויט. זיין לעבענסגאַנג איז פּונקט ווי ער וואָלט זיך געשלענגעלט צווישען לויפענדע אויטאָמאָבילען. שיער נישט אַריבערגעפאָהרען פון איין אויטאָמאָביל, געראַטעוועט לעבען אַ צווייטען אויטאָמאָביל, און ווידער אַמאָל שיער נישט איבערגעפאָהרען פון אַ דריטען, זיך געראַטעוועט לעבען אַ פערטען און ווידעראַמאָל — אַזוי אָהן אַ סוף.

קיין מענש וויל נישט שטאַרבען, יעדער מענש האָט מורא פאַר'ן טויט: פון רעסטוועגען איז דער, וואָס לעבט נאָר מיט דער מורא, וואָס אָט שטאַרבט ער אַ קראַנקער מענש. און מיר יודען אַלס יודען זענען אַזוי צוגעוואוינט צו לעבען אין מורא פון אונטערגאַנג און פערפאָלגונג, אַז טאָמער איז ערגעץ וואו שטיל, ע ספּעהלט די שרעק פון טויט, ווערט אונז אומהיימליך, פיהלען מיר זיך ווי איינער וואָס איז געוואוינט צו נעהמען מעדיצינען צו סטימולירען זיין האַרץ און מיט אַמאָל הערט ער אויף. ס'פאַלט איין דאָס האַרץ, ס'האָט נישט דעם כח ווייטער רעגעלמעסיג צו קלאַפּען.

און די זעלבע פּסיכאָלאָגיע בעגעגענט איהר אין דער יודישער געזעלשאַפטליכער טעטיגקייט. קומט צו יודען בעטען געלט צו פערפיינערן דאָס יודישע לעבען ערגיץ־וואו, צו דערהויבען דעם יודישען מענשען, צו פערברייטערען די יודישע קולטורעלע טעטיגקייטען און איהר וועט זיך אָנשלאָגען אין אַ טויטער וואַנט. קיינעם אַרט נישט. קיינעם אינטערעסירט נישט. ווייס איך וואָס. גיט אָבער אַ קלאַפּ טרעוואָגע: יודען געהען אונטער, יודישקייט געהט אונטער און דאָס פּינטעלע יוד צוואַרעמט זיך אז ס'נעמט אַן טריפען געלד.

אויף ראַטעווען פון אונטערגעהן איז דאָ מיטגעפיהל און אַפילו געלד. אויף העלפען אַרויפגעהן איז נישטאָ די מינדסטע אויפמערקזאַמקייט.

היינט־צו־טאָג קאָנט איהר פאַר אַ יודישען בוך אין די גבירישע קרייזען קיין גראָשען נישט קריגען. היינט נישט — ווייל היינט לעבט יודיש און ס'גערייעט און ס'האָט מיליאָנען לעבעדיגע מענשען, וואָס לעבען זיך אויס אין איהר. היינט העלפען אַ יודישען בוך הייסט עס דאָך העלפען צו לעבען.

אָבער ווען עס קומט די בייזע שעה און יודיש האַלט טאַקע ביים שטאַרבען און מען לאָזט אַרויס אַ רוף — יודיש שטאַרבט, יודען ראַטעוועט, בין איך זיכער, אַז מען וואָלט געראַטעוועט. אַפילו די קאַלוואַריער רייטשען אונזערע וואָלטען געראַטעוועט.

קומט און רעדט צו יודישע עלטערען, אַז יודישע דערציהונג וועט געבען מעהר אינהאַלט זייער קינדר'ס לעבען, וועט פערטיפען זיין וועלט־אַנשויאונג, וועט מאַכען זיין גייסטיג לעבען רייכער, שענער, פיל פאַרבינער — און די טאַטע־מאַמע וועלען אייך אָנקוקען ווי אַ „נעכטיגען" ווי אַ חושים.

מאַכט אָבער אַ געוואַלד: יודען ראַטעוועט אייערע קינדער. זיי וועלען זיך שמד'ן. זיי וועלען ווערען גוים, און — איהר האָט די עלטערען געפּאַקט. חדר, תלמוד תורה, צי שולע, אַלע קאָנען ווירקען נאָר מיט דעם איין געשריי: ראַטעוועט!

און דעריבער שאָקלען זיך אָפּ אַ סך פון די יודישע אינטעליגענטען פון זייער יודיש לעבען. עס ווערט זיי צוגעגעסען דאָס ראַטעווען זיך פון טויט. זיי ווילען לעבען אַליין, נאָר לעבען און צום לעבען געפינען זיי ווינציג טעטיגקייט. און אויב זיי געהן נישט אַוועק אין גרויסע צאָהלען, און אויב זיי פּלאָנטערן זיך נאָך אַלץ אַרום אויף דער יודישער גאַס, איז עס הויפּטזעכליך וואָס זיי האָבען נישט וואוהין צו געהן, ווארים נאָך אַלעמען, פון זיך אַליין אַנטלויפען קאָן מען נישט.

און דאָ ליגט די איראָניע פון זייער גורל: זיי, וואָס קאָנען נישט פערטראָגען צו לעבען, נאָר כדי נישט צו שטאַרבען, מוזען זיך אויסלעבען יודישלעך, ווייל זיי קאָנען נישט אויסלעבען זיך אַנדערש אַלס אַ לעבען און אויסלעבען אויס נויט, אויס צוואַנג, אָהן דעם פערלאַנג צו לעבען און אָהן דעם פערגעניגען פון לעבען. ס'איז אַן עקזיסטענץ, נישט קיין לעבען.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

22 דינסטאג — י"א שבט תרפ"ט

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.37
זון-אונטערגאנג 3.56

א נייער פערטרויליכער צירקולאר
וועגען די צוגאב-שטייערען.

(2) ווי עס אינפארמירט אונז די פינאנץ־מאכט, האבען די פינאנץ־אמטען לויט'ן ארטיקעל 84 פון געזעץ וועגען אומזאץ־שטייער, דאס רעכט אין משך פון 5 יאהר צו מאהנען ביי די שטייער־צאהלער צוגאב־שטייער. למשל — אין פאל, ווען די פינאנץ־מאכט דערוויסט זיך, אז די ערשטע שאצונג איז געווען א נישט־ריכטיגע, ווען דער אמט איז אריינגעפיהרט געווארען דורכ'ן שטייער־צאהלער אין א טעות א. ד. גל.).

דער פינאנץ־אמט האט איצט, ווי מיר דער־וויסען זיך, בעקומען א פערטרויערליכע אינסטרוק־ציע בנוגע ארורכצופיהרען דעם ארטיקעל פון געזעץ.

אין דער אינסטרוקציע ווערען גענוי אויס־גערעכענט די פאלען, ווען מע דארף אנווענדען דעם ארטיקעל 84 און נעמליך: ווען לויט דאקו־מענטען, אדער אנדערע בעווייזען ווערט בעוואוסט, אז דער שטייער־צאהלער האט געשלאסען טראנזאק־ציעס, וועגען וועלכע ער האט אין די אנמעלדונגען נישט אנגעגעבען, ווען די צאהל און דער כאראק־טער פון די מאשינען ענטשפרעכען נישט די אנגע־געבענע; ווען די צאהל אנגעשטעלטע און ארבייטער זענען גרעסער אלס די אנגעגעבענע; ווען די קוואַ־ליטעט פון דער סחורה אדער דער גאנצער כאַ־ראקטער פון געשעפט איז אנ'אנדערער, ווי ס'איז אנגעגעבען; ווען אין די האנדעלס־ביכער זענען נישט פערשריבען אלע טראנזאקציעס, וועלכע די פירמע האט געמאכט..

ווי מיר זעהען האט די פערטרויליכע פעראָר־דנונג אזא ברייטען פערנעהם, אז עס קענען ארויס־קומען זעהר ערנסטע קאמפליקאציעס ביים אנווענ־דען פון דעם ארטיקעל.

—:0:—

וואו איז גיטעלע'ס „גוטע" מאמע?
אזעלכע מאמעס דארפען נישט געבוירען... און גישט געבוירען ווערען.

אויף קרוטקא גאס אין באלוט נומער 8 וואוינט א 73־יעהריגע קריסטליכע פרוי אננא גאטקא.

די דאזיגע פרוי איז א פראפעסיאנעלע קינ־דער־ערציהערין, דאס הייסט — אויב ביי עמיצען ווערט פריהצייטיג רייף די פרוכט פון ליבע, גיט מען דאס קינד צו דער גאטקא און זי דערציהט דאס, נאטירליך פאר א געוויסען אפצאהל.

מיט 5 וואכען צוריק איז צו דער גאטקא געקומען אנ'עלעגאנט געקליידעטע יודישע פרייליין און געפרעגט, צי זי וועט נישט נעהמען א קינד אויף ערציהונג. דערביי האט זי דערצעהלט, אז דאס קינד איז איהרס א שוועסטערס, וועלכע ליגט א גע־פעהרליך קראנקע, און ס'איז נישט דא דאס קינד וואוהינצוטון.

פרוי גאטקא האט מסכים געווען, און מען איז מושוה געווארען אויף 60 זל. א חודש פאר ערציהען דאס קינד.

דאס קינד האט צו דער פרוי געברענגט דאס עלעגאנטע פרייליין אין דער בעגלייטונג פון נאך א פרוי.

זיי האבען איבערגעלאזען וועש, בעטגעוואנד און 30 זל. פאר א האלבען חודש.

די פרוי גאטקא ,זעהט אויס, האט שוין גענוג פראקטיק אין די ענינים, און זי האט פריהער נישט געוואלט צונעהמען דאס קינד, ביז זי וועט זיך נישט איבערצייגען, ווער דאס קינד איז.

די צוויי פרויליינס זענען דעריבער אוועק מיט דער אלטיטשקער פרוי אויף נאוואמיעסקא 20, און איהר געוויזען, אז זיי וואוינען דארט אויפ'ן דריטען שטאק און הייסען נייםאן. זיי ווילען אבער נישט — האבען זיי געזאגט — ארויפגעהן אין דער וואוינונג, ווייל זייער שוועסטער, וועמענס קינד זיי גיבען אוועק אויף ערציהונג, איז שווער קראנק און זי טאר נישט וויסען, אז דאס קינד ווערט אוועקגעגעבען צו פרעמדע.

די אלטיטשקע האט זיך געלאזט איינרעדען און צוגענומען דאס צוויי־וואכענדיגע מיידעלע, וועל־כעס זאל הייסען גיטעלע.

אין צוויי וואכען ארום האבען די מוהמעס געזאלט נאכאמאל קומען ווייטער בעצאהלען פאר'ן האלטען דאס קינד אדער דאס קינד צונעהמען.

אזוי ווי אבער פרוי גאטקא האט שוין 6 וואכען און קיינער האט זיך לעת־עתה נישט גע־מעלדען, איז זי אוועק אויף נאוואמיעסקא 20, וואו ס'האט געדארפט וואוינען די כלומרשטע מוטער פון גיטעלען.

אבער — לא דובים ולא יער.

ס'וואוינט דארט נישט קיין שום נייםאן, און קיינער האט דארט קיין אהנונג נישט וועגען דעם קינד.

די פרוי גאטקא איז גלייך אוועק אין קאמי־סאריאט, און האט געוואלט דאס קינד אוועק־געבען. דארט האט מען אבער דאס קינד ביי איהר נישט געוואלט צונעהמען.

דערווייל האט זיך געמאלדען א קינדער־לאזע קריסטליכע פארפאלק, וועלכעס וויל דאס קינד פון דער פרוי צונעהמען. צו דעם דערלאזען דער־ווייל נישט די יודישע שכנים אויף קרוטקא גאס.

אפשר וועט זיך די מוטער אנרופען?

און אפשר וועט די קהלה זיך פעראינטערעסי־רען מיט דעם 8־וואכענדיגען קינד.

די טענות פון בע'עולה'טע
אין ארבייטס-געריכט.

(2) שוין אין די ערשטע טעג פון זיין עקזיס־טענץ זענען אין ארבייטס־געריכט אריינגעפאלען א גאנצע רייה אנקלאגעס פון ארבייטער און אנגע־שטעלטע געגען זייערע ארבייטס־געבער.

צווישען אנדערע, איז אין ארבייטס־געריכט אריינגעפאלען אנ'אנקלאגע פון די ארבייטער פון דער פירמע „בר. בוקעט", אז מען בעשטראפט זיי אפט מיט געלד־שטראפען, מען רייסט זיי די לוינען און מען זאגט אפ פון דער ארבייט.

געגען דער פירמע „קרושע און ענדער" אין פאביאניץ טרעטען די ארבייטער ארויס מיט א בע־שולדיגונג, אז די פאבריק ארבייט איבער'שעה'ן און מען צאהלט נישט פאר זיי און ווען די ארבייטער האבען זיך אפגעזאגט צו ארבייטען די איבער'שעה'ן און געוואלט פערלאזען די פאבריק, האט מען זיי נישט ארויסגעלאזט און פערהאלטען אין הויף עט־ליכע שעה.

די ארבייטער פון דער פירמע „ראבושינקא" אין פאביאניץ האבען טענות צו זייער פירמע פאר די אורלויבען. וועלכע די פירמע וויל נישט ערטיילען די ארבייטער.

ווער וועט זיין פרעזעס
פון דער האנדעלס-קאמער?

(ב) צוליב דער פער'עקשנ'טער שטעלונג סיי מצד די אינדוסטריעלער, סיי מצד דעם סוחר'טום אין דער פראגע, ווער עס זאל ווערען פרעזעס פון דער האנדעלס־קאמער, איז די איניציאטיוו איבער־גענאנגען אינגאנצען אין די הענד פונ'ם מיניסטער פון האנדעל און אינדוסטריע, וועלכער, — ווי מיר דערוויסען זיך, — וועט פרייטאג אדער שבת בע־שטימען א קאנדידאט.

די סיטואציע איז נאך פערשווערט דערמיט, וואס דער מיניסטער דארף בעקומען דריי נעמען, און וועגען אט דעם דריטען נאמען איז מען נאך אויך נישט געקומען צו קיין הסכם. צוליב דעם אלעם וועט דער מיניסטער קוויאטקאווסקי, וואהרשיינליך, בע־שטימען א פערזאן, אינגאנצען א זייטיגען, וועלכע קיין איין צד האט נישט ארויסגעשטעלט.

עס וועט איצט נישט קומען
צו קיין סכסוך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

(—) ווי בעקאנט, ענדיגט זיך דעם 1 פעב־רואר דער טערמין פון אפמאך אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע.

מיר דערוויסען זיך, אז דער קלאסען־פעראיין ווי אויך דער אינדוסטריעלער־פערבאנד וועט דעם אפמאך נישט קינדיגען, און אזוי ארום וועט דער אפמאך אויטאמאטיש פערלענגערט ווערען.

דער פעראיין „פראצא", וועלכער האט דעם אפמאך נישט אונטערגעשריבען האט זיך איצט גע־ווענדעט צום ארבייטס־מיניסטעריום וועגען רעווי־דירען דעם אפמאך.

אויף דער איינלאדונג פון „פראצא" צו א קאנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער, זענען די לעצ־טע נישט געקומען.

ווי ס'איז דערפון צו זעהן, וועט איצט נישט קומען צו קיין קאנפליקט אין דער טעקסטיל־אינ־דוסטריע.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, דינסטאג, דעם 22-טען יאנואר, פינקטליך 8 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל צון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)

א פארלעזונג אין דער פוילישער שפראך | א. ד. ט.: „די דראמאטישע שאפונ-גען פון געהארדט הויפטמאן"

פרעלעגענט: **ד"ר ווילהעלם פאלעק** איינגאנג פריי!

וואיעוואדע
ארויסגעפאהרען קיין ווארשא

(וו) נעכטען איז ארויסגעפאהרען קיין וואר-שא דער לאדזער וואיעוואדע יאשטשאלט. דער וואיעוואדע וועט אנטיילנעהמען אינ'ם צוזאמענ-פאהר פון די וואיעוואדעס אין ווארשא.

טוישט אויס די אלטע באנק-נאטען.

(וו) דעם 31 יאנואר ענדיגט זיך דער טער-מין פון אויסטוישען אין „באנק פאלסקי" די 10, 20 און 50 זלאטי-באנקנאטען, וועלכע זענען אין פאריגען יאהר ארויסגעצויגען געווארען פונ'ם פערקעהר.

די באנקנאטען טראגען די דאטעס פון 28 פעברואר און 15 יולי 1924.

גענויע פארשריפטען פאר קא-מארניקעס

(2) ווי מיר דערוויסען זיך פון די געריכטס-קרייזען, האט דאס יוסטיץ-מיניסטעריום, וועלענדיג גענויער רעגולירען די טעטיגקייט פון די קא-מארניקעס, בעארבייט ספעציעלע פארשריפטען, וועלכע בעצייכענען גענוי די פעראנטווארטליכקייט פון די קאמארניקעס, ווען זיי טרעטען איבער די גרעניץ ביי עקזעקוציעס און ליציטאציעס.

די שטייערן זענען די חשוב'-סטע חובות.

(ב) אזוי-ווי ביים עקזעקוטיווען איינמאהנען די שטייערען טרעפט מען אפטמאל אן אויף שוועריגקייטען, ווייל דער בעל חוב האט נאך פריוואטע חובות, ווי דירה געלט א.ד.ג. האט דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל ערקלערט, אז ביי איינציהען די חובות האבען די שטייער-חובות שטענדיג פארצוג פאר די פריוואטע חובות.

אינקאסע און פראטעסטען פון וועקסלען דורך דער פאסט.

לויט ווי עס אינפארמירט אונז דער פאסט-אמט, האט דאס מיניסטעריום פאר פאסט-און-טע-לעגראף ערקלערט, אז די פאסט-אמטען האבען רעכט ווען זיי בעקומען אנ'אויפטראג צו פרא-טעסטירען וועקסלען דעם אויפטראג אויסצופיהרען נאר אין דעם פאל, ווען דער אויסשטעלער פונ'ם וועקסעל וואוינט אין דעם געגענד, וואו עס גע-פינט זיך דער פאסט-אמט. אינקאסע אבער, ווי עס ערקלערט דער שעף פון לאדזער פאסט אפטיי-לונג, ה' פלוציעניק, וועט קענען אדורכגעפיהרט ווערען איבער'ן גאנצען לאנד.

א „גורני-לאטקע" פאנטאזיע...

(2) איבער די געוועלבער געהט ארום א געוויסער משה גורני (קילינסקא 35), וועלכער גיט זיך אומעטום אן אלס זוהן פון א געוועזענעם רייכען, אבער איצט באנקראטירטען סוחר, וואס איז צוליב'ן באנקראט משוגע געווארען און נויטיגט זיך אין הילף. די וויך־הארציגע סוחרים געבען בעדייטענדע נדבות פאר דעם אומגליקליכען סוחר, און... משה גורני האט פרנסה.

מיט דעם געשיקטען בחור האט זיך אבער פעראינטערעסירט די פאליציי.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(ב) פ. וואיטיצקי (נאפיורקאווסקי 27) וו. באניעלעצקי (פיעטרקאווער 127 אילניצקי און צימער (וואלטשאנסקא 37) לייגוועהר (פרייהייטס-פלאץ 2) י. הארטמאן (מלינארסקא 1) י. קאהאנע אלעקסאנדראווסקא 80).

טוך-שטאף פאר מיליטער
וועט אויסארבייטען א ספעציעל-גע-בויטע פאבריק אין ביאליסטאק.

(—) דאס קריגס־מיניסטעריום האט ביז איצט איינגעקויפט טעקסטיל־סחורה פאר'ן מיליטער אין לאדז, ביאליסטאק און ביליץ.

ווי מיר דערוויסען זיך איצט, וועט די מיליטער־מאכט נישט מאכען מעהר קיין איינקויפען אין די דערמאהנטע שטעט.

דאס קריגס־מיניסטעריום האט בעשלאסען צו בויען א גרויסע טעקסטיל־פאבריק אין ביאליסטאק. אין דער דאזיגער פאבריק וועלען ספעציעל נע־ברענגט ווערען פון ענגלאנד די נייעסטע מאשינען, וועלכע וועלען אויסארבייטען נאר טוך פאר'ן מי־ליטער.

א שרפה אין אנ' „אכראנקע".

(—) נעכטען 10 א זייגער אינדערפריה איז אויפ'ן בוידעם פון דער „אכראנקע" אויף דרעווו־נאווסקא 72 אויסגעבראכען א שרפה.

צווישען די קינדער איז אויסגעבראכען א שרעק ליכע מהומה, ווייל דער רויך האט זיך אריינגעריסען אין די קלאסען און שלאף־צימערן פון דער אכ־ראנקע.

די אנגעקומענע פייערלעשער האבען אויף א גליקליכען אופן ארויסגעפיהרט די קינדער פון ברע־נענדען הויז.

דאס פייער האט זיך דערווייל איבערגעווארפען פון בוידעם אויפ'ן דאך און אין די אינערליכע צימערן. די רעטונגס־אקציע האט געדויערט עט־ליכע שעה.

יצחק גרינבוים'ס רעפעראט אין „וו. י. ז. א.".

דער שוין־לאנג צוגעזאגטער רעפעראט פון דעם פרעזעס פון יודישען „קאלא" דעפ. יצחק גרינבוים אין „וו. י. ז. א." קומט ענטגילטיג פאר מארגען אין אווענד אין לאקאל פון „וו.י.ז.א.".

דער חשוב'ער פרעלעגענט וועט רעפערירען א. ד. ט. „דאס פראבלעם פון מאדערנעם ציוניזם".

די פוילישע און יודישע פרעסע

וועגן פילם „אין די פוילישע וועלדער“ לויט׳ן ראָמאַן פון י. אָפּאַטאָשו.

גרעסט-יודיש מיסטעריעווערק קירצליך אין קינא „ספלענדיד“.

דער ערשטער פילם פונ׳ם יודישען לעבען, וועלכער האָט זיך בעוויזען אויף די עקראַנען פון דער הויפּטשטאָט האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע דיסקוסיע, וואָס עס בעווייזט אויפ׳ן גרויסען אינטערעס, וועלכע עס האָט אַרויסגערופען דער יודישער פילם.

דער „Kurjer Warszawski“ שרייבט:

„דער פילם איז אינטערעסאַנט, מאַסענהאַפטיג און פאַרביג. דער פילם „אין די פוילישע וועלדער“ נוצט אויס פאַר דער וועלט אַ דאָפּעלטע עקזאָטיק: די פוילישע און יודישע.

עס איז געבויט אויף דעם וואונדערשעהנעם ראָמאַן פון יוסף אָפּאַטאָשו, וואו עס איז אין דעם רויש פון די פוילישע וועלדער, אין וועלכע עס זאַמלען זיך די אויפשטענדיגע, אַריינגעפלאָכטען די וואונדערליכע לעגענדע וועגען דער „וואַנדע, וועלכע האָט נישט געוואָלט קיין דייטש“. די דערצעהלונג וועגען דעם העלדישען בערעק יאָסעלעוויטש א. ד. גל. דאָס אַלץ הויבט דעם פילם צו דער הויך, וועלכע וועקט שעצונג און וועלכע ס׳ריהרט“.

דער „Głos Prawdy“ שרייבט:

„וואונדערבאַר זענען אין „פּאָטעבניש“ די פוילישע וועלדער, וועגען, טייכען, אָזערעס און בערג. די טיפען פון אַלטע יודען — עדעל און שעהן. די געשטאַלטען פון קאָצק זעהר געלונגען און נישט אָהן פּאָעזיע. די שאָטענס אויף די ווענד און דאָס זוכען פון געטרונקענעם — זעהר אַרטיסטיש...“

„Kurjer Poranny“

„דער אַקטיאָרען-אַנסאַמבל שפּילט גוט און אויסגעהאַלטען. גוט זענען איבערגעגעבען די עפּיזאָדישע געשטאַלטען: דער צדיק, משיח און דער בעל-מקובל“.

„Epoka“

„דאָס גאַנצע בילד איז אָנגעזאַפּט מיט ליבשאַפט צו דער פוילישער נאַטור און האָט אַן׳אונגעוועהנליכען שטימונגספולען גרונד; אַרטיסטיש אין הינזיכט פון אויפנאַהמעס בעאַרבייט, טיף דורכגעפיהלט...“

„Gazeta Warszawska“

„דער ווערט פון דעם פילם איז דער, וואָס ער בעקענט אונז מיט די מידות פון די יודען-אָרטאָדאָקסען, חסידים, צדיקים און רבנים פון קליינע שטעטלעך, עס פיהלט זיך אין זיי אַן׳אמת, זיי זענען פּאָעטיש און אויפריכטיג סענטימענטאַל.

„A. B. C.“

„אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט פערדינט דאָס שפּילען פון דיאַנע בלומענפעלד: זי איז ליבשעהן, פיינפיהלענד...

„Przegląd Wieczorny“

„די אַרטיסטישע זייט איז אין דעם פילם אַוועקגעשטעלט אויפ׳ן ערשטען פּלאַן און אין דער הינזיכט ווי אויך אין דער הינזיכט פון דער אויפנאַהמס-טעכניק האָט דאָס בילד געמאַכט אַ גרויסען פאָרשריט.

„Wieczór Warszawski“

„זעהר גוט איז אויפגעפיהרט געוואָרען דער עפּיזאָד מיט בערעק יאָסעלעוויטש אין דער הויפּטראָלע און דאָס שפּילען פון דעם אַרטיסט פערדינט אויף אַ ספּעציעלער אויסצייכנונג...

„Przedświt“

„סילווען ריט, ווי אויך זיין פּאַרטנערקע שפּילען זעהר גוט, ספּעציעל דער ערשטער, אַלס יונג יינגעל פול מיט לעבענס-לוסט...

„Nasz Przegląd“

„די וועלט פון מיסטיק, פון קבלה, די וועלט פון חסידישער פרילקייט... די נישט אָפּגעשאַצטע און שטענדיג ריהרענדע עקזאָטיק האָט אין דעם פילם „אין די פוילישע וועלדער“ געפונען דעם ענטשפּרעכענדען אויסדרוק אין די ענטשפּרעכענדע אויספיהרער...

„היינט“

„אין דעם פילם „אין די פוילישע וועלדער“ האָבען מיר פיל געלונגענע און גוט אויסגעפיהרטע בילדער, וועלכע רעדען ממש צום צושויער... דער פילם האָט אַ גרויסע מעלה: ער שפּיגעלט אָפּ דאָס רעאַלע יודישע לעבען מיט אַלע זיינע פריידען און ליידען... און צוליב דעם פערדינט ער אויף אַנערקענונג.

„אונזער עקספּרעס“

„אין די פוילישע וועלדער“ אויפ׳ן עקראַן — דאָס איז ווירקליך אַ גרויסער ערפאָלג פאַר דעם יודענטום. די אַרבייט פון רעזשיסער יאָנאַס טורקאָוו איז דורכגעדרונגען מיט ליבע צו דער קונסט און מיט אַרטיזם... צווישען די אַקטיאָרען רוקען זיך אַרויס אויפ׳ן ערשטען פּלאַן דיאַנאַ בלומענפעלד און סילווען ריטש, וועלכע זענען אַרורכגעדרינגען מיט זייערע ראָלען און אין יעדע בעוועגונג זייערע האָבען זיי אַריינגעלעגט פיל לעבען...

„מאָמענט“

„עס איז אַ סאַטיספאַקציע זיך צו צוקוקען צו די בעזונדערע טיפען, וועלכע זענען רייך אַריינגעפלאָכטען אין דער אַקציע. אין הינזיכט פון דער אויפנאַהמס-טעכניק שטעהט דער פילם אויף אַזאַ מדרגה, אַז עס פערבלענדט ממש דעם צושויער... די בילדער מיט די טראַטוועס אויף דער ווייסעל, די וויזיע פון משיח, דאָס פאָהרען צום רבי׳ן קיין קאָצק... עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז דער רעזשיסער טורקאָוו האָט נישט געוואָלט אויסנוצען קיין ביליגע עפעקטען, ער ווייזט אונז אָנשטאָט דעם, ווי דורך אַ נעפּעל, בילדלעך, וועלכע זענען אַזוי ווייט און פרעמד מיט דעם לעבענס-אַרט, דער פסיכיק, און גלייכצייטיג אַזוי נאָהענט...

דער דרייסטער שריט פון פאַרבעַרט אויפצופיהרען אַ זאַך פון דער יודישער ליטעראַטור פערדינט אויף דער טיפסטער אַנערקענונג און צוליב דעם קומט איהם צו ווינשען ערפאָלג...“

צוויי פער׳עקשנ׳טע ברידערלעך

(—) שבת אין אָוענד האָבען עטליכע פּאָליציי בעאַמטע פערהאַלטען אין באַלוט צוויי פערדעכטיגע פערשוינען, יאַן און וולאַדיסלאַוו וואַשינסקי, וועלכע זענען גוט בעקאַנט דער פּאָליציי.

די ברידער וואַשינסקי זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט.

אויפ׳ן וועג האָט איינער פון די אַרעסטירטע געגעבען אַ שטאַרקען שטויס איינעם פון די פּאָליציאַנטען און ביידע ברידערלעך האָבען געמאַכט פּליטה.

די פּאָליציאַנטען האָבען זיי נאָכגעיאָגט און ווידער אַרעסטירט.

דערווייל האָט זיך אָנגעהויבען צו פערזאַמלען אַן׳עולם טונקעלע פערשוינען, וועלכע האָבען געפּרובט אָפּשלאָגען די אַרעסטירטע. די פּאָליציאַנטען האָבען געמוזט שיסען אין דער לופט. די אַרעסטירטע זענען ראָך געבראַכט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט.

בעשולדיגט אין אונטערצינדען.

(וו) היינט קומט פאָר אין קרייז-געריכט דער פּראָצעס געגען הענעך ליפשיץ און משה אַהרן מאַק.

די אָנגעקלאָגטע ווערען בעשולדיגט אין אונטערצינדען זייער פאַבריק אויף סאָלנאַ 11.

א טויטער פוהרמאן.

(וו) אויפ׳ן פּיעטריקאָווער שאָסיי איז געשטאַנען אַ וואָגען מיט שטרוי, איינגעשפּאַנט אין 2 פערד. אינ׳ם שטרוי איז געלעגען דער טויטער קערפּער פון יוזעף ברזעזינסקי, דעם פוהרמאַן פון דער פוהר. די פּאָליציי פיהרט אַן׳אויספאָרשונג וועגען זיין געהיימנישפולען ברמען.

דער׳הרג׳עט זיין שוואגער.

(—) דאָס שטילע דאָרף ראָקיטשין הינטער לאָדז איז אויפגעטרייסעלט געוואָרען דורך אַ בעסטיאַלישען מאָרד.

אין דער וואוינונג פון לעאָן זלובאק האָט זיך אַריינגעגנב׳עט זיין שוואָגער איגנאַצי האַלאַטקעוויטש און איהם מיט עטליכע קלעפּ פון אַ האַמער דער׳הרג׳עט אויפ׳ן אָרט.

נאָך דעם אָפּטון פון ראָזיגען פערברעכען איז דער מערדער רוהיג אַוועק אַ היים.

דאָס פערברעכען איז ענטדעקט געוואָרען צומאָרגענס אינדערפריה.

די אַרורכגעפיהרטע אויספאָרשונג האָט רעזולטירט צום אַרעסט פון מערדער, וועלכער איז נעבטען געשטעלט געוואָרען פאַר׳ן געריכט.

ער איז פער׳משפט געוואָרען אויף 10 יאָהר שווערע טורמע און פערלירען די רעכט.

זיך אנגעהויבען

דער קאָנגרעס פון אינטעלעקטועלע אין ווארשא.

(2) עהערנעכטען האָט זיך אין וואַרשאָ אָנגעהויבען דער 4-טער קאָנגרעס פון די אינטעלעקטועלע אָנגעשטעלטע.

אין דעם קאָנגרעס נעהמען אָנטייל פאָרשטעהער פון אַלע אָרגאַניזאַציעס פון אָנגעשטעלטע אין לאָדז.

היינט — א פארלעזונג

פון ד״ר וו. פאַלעק.

היינט, דינסטאָג, פּינקטליך 8 אָוועגד וועט האַלטען אַ פאָרלעזונג אין דער פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער „ציון“, אָרגאַניזאַציע דער בעקאַנטער ליטעראַטור- און טעאַטער-קענער, ה׳ ד״ר ווילהעלם פאַלעק, וועגען די דראַמאַטישע שאַפונגען פון גערהאַרדט הויפּטמאַן.

די אינטערעסאַנטע פאָרלעזונג ווערט פאָרקומען אין דער פוילישער שפּראַך אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4). איינגאַנג איז פריי.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענערשוואַכע קראַנקהייטען. היי זונ מיט קוואַרץ-לאַמפּ (האַר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. Z. Rakowski

קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 37-61

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציעל מאגען, דאַרם און לעבער-קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85

נעמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

פערברענט א קינד.

(—) נעכטען האָט אין דאָרף קורנאָס, הינטער פּעטריקאָוו פּאַסירט אַ שרעקליכער פאַל.

אַ געוויסע פראַנטשישקא קזשעמינסקאַ איז אַרויסגעגאַנגען צו איהרס אַ שכנ׳טע און איבערגעלאָזען אין שטוב איהר 3-יעהריג קינד, יאַן.

דאָס יונגעלע איז צוגעגאַנגען צום ברענענדען אויווען און אין איין אויגענבליק האָבען זיך אָנגעצונדען אויפ׳ן קינד די מלבושים. ווען די מוטער איז צוריק אַריינגעקומען אין שטוב, איז שוין דאָס קינד געווען אין פלאַמען. אין אַ האַלבע שעה אַרום איז דאָס קינד אין גרויסע יסורים געשטאָרבען פון די בראַנד-וואונדען.

געפאַקט לעדער-„סוחרים“.

(—) נעכטען ביינאַכט האָבען עטליכע פּאָליציאַנטען, וואָס זענען געגאַנגען פון קאָמיסאַריאַט, בעמערקט אויף זגערזשער גאַס עטליכע מענשען, וועלכע האָבען געשלעפּט שווערע זעק.

ווען די חברה-לייט האָבען דערזעהען די פּאָליציאַנטען, האָבען זיי אָנגעהויבען צו אַנטלויפען.

די פּאָליציאַנטען האָבען זיי נאָכגעיאָגט און איינעם פון זיי געכאַפּט.

ער האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַלס אַ בעקאַנטער גנב, וועלכער איז שוין עטליכע מאָל געווען בעשטראָפט. אין די זעק איז געלעגען אַ גרויסער טראַנספּאָרט לעדער, וואָס איז צונע׳גנב׳עט געוואָרען די זעלבע נאַכט אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס.

א בקשה וועגן רעדוצירטע בעאמטע.

(2) צום פּרעזידענט ושעמיענצקי האָט זיך געווענדעט אַ דעלעגאַציע פון די קריסטליכע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען מיט אַ בקשה, אַז ביים איינלאַדען דעם פּערסאָנאַל, וועלכער איז נויטיג ביים אַדורכפיהרען די אונטערשטיצונגס-אַקציע מיט לעבענסמיטעל-פּראָדוקטען פאַר די אַרבייטסלאָזע, זאָלען אין דער ערשטער רייהע צוריקגענומען ווערען די בשעתו רעדוצירטע בעאַמטע. פּרעזידענט ושעמיענצקי האָט צוגעזאָגט די בקשה נאָכצוקומען.

ארויסגעפאלען פון טראמוואי

און שווער פערוואונדעט געווארען.

(2) פונ׳ם טראַמוואַי נומער 14 איז אויף רוג פּיעטריקאָווער און טשערוואָנע אַרויסגעפאַלען דער 18-יעהריגער מיכאַל נאשקעוויטש (סטאַשיץ-גאַס 18) ער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען אין קאָפּ און בעקומען אַ געהירען-ערשיטערונג. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל פון היילינען יוזעף.

Dr. MED. J. BETTE

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אינערליכע-און קינדער-קראַנקה.

פּיעטריקאָווער 6. טעל. 44-95.

נעמט אָן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אָוועגד.

אויס בעטלערי.

(וו) לויט אַ פעראָרדנונג פון די פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען, וועלען די פּאָליציאַנטען פון היינט אָן אָנהויבען צו פערהאַלטען אויף די גאַסען די פערזאָנען, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט בעטלעריי. די בעטלער וועלען איבערגעשיקט ווערען אָדער אין די אויסבעסערונגס-הייזער, אָדער אין די אַרבייטס הייזער, און די מינדערעהריגע אין די ערציהונגס-הייזער.

פער׳משפט א באהן-מאשיניסט.

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם 34-יעהריגען מאַשיניסט פראַנציזשעק טערעבאַ, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז אַ דאַנק זיין אונפאָרזיכטיגקייט, איז פאָרגעקומען דעם 6. יולי 1928 די באַהן-קאַטאַסטראָפע אין קאָליושקי, בעת וועלכער עס זענען צושמעטערט געוואָרען 5 וואַגאָנעם מיט פערשידענע סחורות און ס׳זענען אויסגעדרעהט געוואָרען די שינעס און בעשעדיגט געוואָרען דער וועג.

דאָס געריכט האָט פער׳משפט טערעמבאַ׳ן אויף אַ יאָהר טורמע.

די אייזענשלאס-העפטען.

מען בעט אונז מיטצוטיילען, אַז צוליב טעכנישע סיבות איז נאָך נישט דערשינען דאָס צווייטע העפט פון דער אייזענשלאָס-ביבליאָטעק.

דאָס צווייטע ביכעלע פון א. אייזענשלאָס׳ס מעשה׳לעך דערשיינט אין די נאָהענטסטע טעג.

א שיסעריי אינמיטען גאס

פערוואונדעט צוויי דורכגעהער

(ב) נעכטען ארום 2 א זייגער ביינאכט האט זיך אויף רוג וסכאדניע און קאמיענע דערהערט א הילפס געשריי און גלייך דערנאך — א שיסעריי.

ווען עס זענען אנגעלאפען פאליציאנטען, האבען זיי אויפ'ן ארט פון געשעהעניש געטראפען א פערוואונדעטען, א געוויסען מיכאל טשאפלינסקי, און לעבען איהם זיין קאלעגע זאפעל. (ביידע פון רייטער גאס 28).

ביי דער אויספארשונג האבען טשאפלינסקי אין זאפעק ערקלערט, אז ווען זיי זענען א היים געגאנגען פון א ביר-האלע האבען זיי בעגעגענט צוויי אומבעקאנטע, וועלכע האבען זיך אנגעהויבען צו זיי צו טשעפען. אין א געוויסען מאמענט האט איינער פון די אומצעקאנטע ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אנגעהויבען שיסען.

צו די פערוואונדעטע האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע.

די פאליציי זוכט די אנפאלער.

א קאאפעראטיוו-הויז פאר מאגאזין-שניידער.

אונטער פארזיץ פון פרעזעס פון מאגאזין-שניידער-מייסטער-פעראיין, ה' ש. לעווקאוויטש איז שבת פארגעקומען אין זאל פון שניידער-מייסטער-פעראיין (אליע 1. מאי 2), אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער מיט'ן צוועק צו בויען א הויז אויף קאאפעראטיווע יסודות.

אויף דער פערזאמלונג האט מען אפגעשילדערט די געוואלטיגע דירות-נויט, וואס הערשט ביי אונז אין שטאט.

מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען די ה"ה: ראדאשיצקי, פישער און מיאראוויק. זיי האבען אנגעוויזען דעם גראנדיעזען פלאן פון א קאאפעראטיוו-הויז, ווי עס ווערט מעגליך פאר דעם ברייטען עולם זיך דערשלאגען צו אן אייגענע בעקוועמע וואוינונגען, (א דאנק א מלוכה-הלואה אויף 30 יאהר). די פערזאמעלטע האבען לאנג זיך נישט געלאזט בעטען און עס זענען גלייך געשאפען געווארען 3 גרופען.

די ערשטע גרופע טרעט אין די נאהענטסטע וואכען שוין צו צו בויען א בנין.

עס איז געשאפען געווארען א וואוינונגס-קאמיטעט פון די ה"ה: איצקאוויטש, ראדאשיצקי, גלוכי, מיאראוויק, גושיבאווסקי און זילבערשטיין, וועלכער פיהרט אן צייטווייליג מיט דער ארבייט.

גענעראל-פערזאמלונג פון פעראיין „עזרת אחים"

זונטאג, דעם 20 יאנואר איז אונטער דעם פארזיץ פון ה' דוד הארטענבערג פארגעקומען די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג. א בעריכט וועגען דער טעטיגקייט האט אפגעגעבען פרעזעס לייבעל קאץ, וועלכער האט אנגעוויזען, ווי עס איז געווען שווער צו ארגאניזירען דעם פעראיין פון „עזרת אחים".

דעם קאסע-בעריכט האט אפגעגעבען דער סעקרעטאר מ. טייטעלבוים.

נאך לאנגע דעבאטען איבער דער טעטיגקייט בעריכט, און קאסע-בעריכט, — איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג אין פאלגענדען בעשטאנד:

פרעזעס — לייבעל קאץ, וויצע-פרעזעס — הענעך פוקס; סעקרעטאר — מענדעל טייטעלבוים; קאסירער — זאנוויל פעסטענבערג; עקאנאם — סענדער סלאווקאווסקי; פערוואלטונגס-מיטגלידער — ש. זילבערשאץ, מאטעל פאמשערקאווסקי, דוד הארטענבערג, מאטעל ניימאן, מענדעל מינץ, שלמה בערלינסקי; קאנדידאטען: דוד ווידאווסקי, העשעל וואקסמאן, קלמן באלבערמאן, שלום בערלין, איטשע וויינשטיין; רעוויזיאנס-קאמיסיע: קאפעל וויאנזאווסקי, יאקוב ניימאן, אלי-מרדכי סאוויצקי; קאנדידאטען — פיניע בראט און פייוויש הארן.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאהניע פון קינסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: תקלערקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע פיס, גארטעלען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 7—5 אין אוונט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
עמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".
[illegible]
גילטיג דעם 22-טען יאנואר 1929

8699. B. H. פין קאפערניקא.

פאר'ן בלויזען וועלען איבערגעבען די וואוינונג אן אנדערען לאקאטאר אהן דער הסכמה פון הויזווירט, דראהט אייך נאך נישט קיין עקסמיסיע.

נאכמעהר אפילו, ווען מען האט די וואוינונג יא שוין איבערגעגעבען, בעקומט מען נאך אויך נישט אלעמאל קיין עקסמיסיע בפרט, ווען דער הויזווירט קאן נישט אויפווייזען, אז דער לאקאטאר האט פאר דער זעלבער וואוינונג גענומען אפטרעט-געלד.

ווענדעט זיך אין דער וואוינונגס-אינספעקציע מיט אן אנקלאגע, וועט מען פעראָרדנען דעם הויזווירט צו מאכען דעם נויטיגען רעמאנט.

8700. ל. ניישטאט.

אויב איהר האט נישט אינטערגעשריבען קיין קאנטראקט, קאנט איהר צו שיקען דעם הויזווירט דירה-געלד לויט אייער אויסרעכנונג.

אין ערגסטען פאל קאנט איהר אויפ'ן פאסט-פרזשעקאז בעמערקען, אז די צוגעשיקטע סומע איז א קאנטא אויפ'ן חשבון פון חוב.

אין אורזשאנד ראזיעמטשי דארפט איהר זיך נישט ווענדען וועגען פעסטצושטעלען דאס דירה-געלד, סיידען איהר פערנעהמט א פריוואט-וואוינונג. פערנעהמט איהר אבער א געשעפטס-לאקאל איז דער קאנטראקט גילטיג אין משך פון בעשטימטען טערמין.

אין אורזש. ראזיעמטשי דארפט איהר זיך אין לעצטען פאל ערשט ווענדען נאכ'ן טערמין.

8701. K. R.

דאכאדאווע הויבט מען אן צו צאהלען ווען מען פערדינט איבער 48 זל. וועכענטליך.

8702. א לעזער פון בערקא יאפעלעוויטשא.

מען קאן לעגען אן ארעסט אויף דער גאזשע.

סעקוועסטרירט ווערען קאן דער ארבייטסלוין אין דער הויך פון א פופטעל.

8703. א געטרייער לעזער פון וסכאדניע 6

אויב אייער דירה איז אין יוני 1914 געגאנגען 150 רובל דארפט איהר פאר'ן 4-טען קווארטעל (פון 1. אקטאבער ביז'ן 31. דעצעמבער 1928 צאהלען 57 זל. 85 גר. (פון 55 פראצ. דירה-געלד און 3 פראצ. אויפ'ן חשבון פון די אויסגאבען.

8704. ה. גאלדשטיין.

מיט'ן בלויזען אויסקויפען אדער איבערשרייבען דעם פאטענט אויף אן אנדערען נאמען ענדערט זיך נאך נישט דאס אייגענטום-רעכט אויפ'ן געשעפט.

איהר קאנט אומבעדינג פערלאנגען פון קאמארניק, אז ער זאל לעגען אן ארעסט אויף די פארהאנענע זאכען.

דאס איבערשרייבען פון געשעפט אויף א מינדיעהריגע פערזאן האט נישט קיין שום רעכטליכע בעדייטונג.

8705. א לעזער פון גרינעם מארק.

כל זמן דער הויפט-לאקאטאר וואוינט געניסט דער סובלאקאטאר פון די זעלבע הנחות, וואס דער דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ גיט דעם לאקאטאר. וואס שייך דער פראגע וועגען פעררופען זיך אויף דער נויטווענדיגקייט צו בענוצען דעם פערדונגענעם צימער פאר דער אייגענער חתונה-געהאטער טאכטער, ווי אויף א מאטיוו פאר אן עקסמיסיע שטעלט זיך די זאך אזוי פאר:

אויב די דאזיגע בעדינגונג איז נישט בפירוש געווארען אויסגערעדט אין שריפטליכען אפמאך איז ער נישט גילטיג.

8706. א סוחר פון נאוואמיעסקא.

דאס איז א זעהר סובטעלער ענין.

די יורשים קאנען שפעטער פאדערען, אז דאס געשעפט זאל אויך אריינגעאסען ווערען אין דער אלגעמיינער מאסע ספאדקאווע.

דער הויזווירט וועט אין אזא פאל גארנישט קאנען אויפטון, ווייל די יורשים קאנען ווייטער פיהרען דאס געשעפט, אומאפהענגיג פון אומשטאנד, צי זיי האבען געוואוינט צוזאמען מיט די פערשטארבענע עלטערן אדער נישט.

אן'איינִיקעל פון שוועדישען קעניג איז געווען רב אין אמסטערדאם.

פון ה. ל. מלאך.

2.

דערווייל איז זי פלוצלינג קראנק געווארען. איהר קינד איז דעמאלט אלט געווען פינף יאהר. האבענדיג מורא, דאס זי זאל נישט שטארבען פלוצלינג, איידער זי האט איהר געלד געבראכט אין ארדנונג, איז זי צוריקגעפאהרען קיין שטאקהאלם, וואו איהר קרוב, דער גענעראל שטיינבאק, האט געוואוינט, און זי האט איהם איבערגעגעבען די פולמאכט צו בעזארגען איהרע געשעפטען. זי האט איהם אויך געמאכט פאר דעם אפטרופוס איבער איהר קינד, אויב זי וועט שטארבען.

איהר קראנקהייט האט זיך פערערגערט. די גאנצע צייט האט איהר געהאלטען אין איין מאטערען און עגבערען דער געדאנק, וואס וועט זיין, אויב זי וועט שטארבען און איהר קינד וועט אפילו נישט וויסען פון איהר וואונש און וועט פערבלייבען א קריסט.

זי האט געפרובט רעדען מיט'ן קינד זעלבסט ערקלערען איהם, לויט זיין קינדערשען פערשטאנד, דעם עיקר פון יודישקייט, און אויב דאס וועט ווירקען אויף איהם, בעטען איהם צו ערפילען איהר וואונש, ווען ער וועט ווערען גרויס.

עטליכע שעה פאר איהר טויט האט זי געהייסען ברענגען דאס קינד. ווען מען האט איהם צוגעפיהרט צו איהר בעט, האט זי געהייסען אלעמען פערלאזען דאס צימער, און בלייבענדיג אליין מיט'ן קינד, וואס איז געשטאנען א צוטומעלטער און נישט בעגריפען, וואס דא קומט פאר, האט ער אויסגעבראכען אין א געוויין. זי האט איהם בערוהיגט, האט געדריקט צו זיך, געגלעט און געקושט, און געזאגט:

דו ביזט אפילו צו יונג צו פערשטעהן מיינע רייד, אבער ווייל דיין הארץ איז יונג, וועלען מיינע ווערטער זיך איינקריצען ביי דיר, און אז דו וועסט עלטער ווערען, וועלען זיי געפינען אן אפקלאנג ביי דיר און דו וועסט פערשטעהן צו ערפילען מיין וואונש. איך בעט דיך, אז ווען דו וועסט עלטער ווערען, זאלסטו לערנען די הייליגע שריפטען און זיך פערטיפען אין גאט'ס רייד... איך מיין דא נישט דעם נייעם טעסטאמענט, נאר די הייליגע שריפטען פון די יודען. אויב דו וועסט יעדען טאג לערנען די פינף הייליגע ביכער פון משה'ן, אז דו וועסט לייענען די ביבעל און וועסט זיך דערגרונטעווען אין די רייד פון די יודישע נביאים, וועסטו דאן פערשטעהן מיין וואונש. און אויב דער אנדענק פון דיין יונג-פערשטארבענער מאמע וועט נאך זיין פריש אין דיין הארצען, וועסטו וויסען, וואס מיין בעגעהר איז, און אויב דו וועסט מיין געבעט מקיים זיין, וועל איך אין הימעל זיך פרעהען... די מינוטען מיינע זענען געצעהלט, אט-אט און איך שטארב. איך בעט דיך, שווער מיר, אז דו וועסט מיר פאלגען און איך וועל רוהיג שטארבען, וויסענדיג, דאס איך האב מיין אויפגאבע ערפילט".

דאס יונגעל האט ארויסגעפלאצט אין א שרעקליכען געוויין, איז צוגעלאפען צו דער מוטער, געקושט און געהאלזט איהר, און אין דעם געוויין און יאמער האט זיך געהערט זיין פייערליכע שבועה — „איך שווער צו היטען אלץ, וואס דו פערלאנגסט!"

א שיינענדע און א גליקליכע האט די מוטער איהם געדריקט צו זיך, בעדעקט מיט הייסע קושען און איז מיט א זיסען שמייכעל אויסגעגאנגען.

דאס יונגעל האט זיך געהאדעוועט ביי גענעראל שטיינבאק, וועלכער האט איהם ערצויגען ווי אן אייגען קינד.

ווען ער איז עלטער געווארען, האט שטיינבאק איהם געשיקט אין א מיליטערישער שולע, און צו צוואנציג יאהר האט ער זיך אומגעקעהרט אין שטאקהאלם אריינצוטרעטען אין מיליטער.

דערווייל האט אויסגעבראכען די מלחמה צווישען שוועדען און דענעמארק. גראנבאם איז אונטער דער קאמאנדע פון זיין ערציהער, שטיינבאק, אוועק צום שלאכטפעלד, וואו ער האט זיך פיל מאל אויסגעצייכענט און דערדינט זיך צו א הויכען מיליטערישען ראנג. אין איין שלאכט איז ער פערוואונדעט געווארען, און גענעראל שטיינבאק האט איהם צוריקגעשיקט קיין שטאקהאלם.

א לאנגע צייט איז ער געלעגען קראנק, שוועבענדיג צווישען לעבען און טויט. זיין יונגער קערפער האט אבער אויסגעהאלטען דעם קריזיס און ער איז געווארען געזונד. ער האט געוואלט אומקעהרען זיך צום שלאכטפעלד, אבער שטיינבאק האט איהם נישט געלאזט. ער האט גע'פועל'ט, דאס מען זאל איהם בעפרייען פון מיליטער-דינסט. שטיינבאק זיך האט אויך געווענדעט מיט א בריף צום קעניג, בעטענדיג איהם צו געבען דעם יונגען גראף גראנבאם אן אמט.

אין יאהר 1715, ווען גראנבאם איז אלט געווען פינף-און-דרייסיג יאהר, איז ער ערוועהלט געווארען אלס בירגערמייסטער פון דער שטאט לינקעפיג.

אזוי האט ער געלעבט אין כבוד, אין רייכקייט און וואוילטאג, געעהרט און געאכטעט פון אלעמען. זיין הבטחה צו זיין מוטער פאר איהר טויט האט שוין לאנג פערגעסען און איהם איז דאס אזוי ארויס פון זינען, אז ווען איינער וואלט איהם געזאגט, דאס עס וועט קומען א צייט און ער וועט אויפהערען גלויבען אין קריסטוס'ען וואלט ער איהם זיכער אנגעשפיגען אין פנים אריין.

ער איז אבער פלוצלינג איבערגעאנדערשט געווארען.

ער איז איינמאל געזעסען און געלייענט א בוך. אינמיטען לייענען האט ער איינגעדרעמעלט. אין חלום זעהט ער די געשטאלט פון זיין מוטער, שוועבענדיג פארביי איהם. זי קומט צו נעהנטער, שטעלט זיך אפ נעבען זיין רעכטער האנד, גיט איהם א טרייסעל, און מיט א צוקרימט געזיכט און א שוואכער שטימע זאגט זי צו איהם:

„דו האסט, מיין קינד, פערגעסען דיין פערשפרעכען. צי טוסטו וואס איך האב דיר געהייסען?"...

ער האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף און א דערשראקענער גענומען ארומקוקען זיך אויף אלע זייטען. ער האט גענומען ארויסרופען אין זיין זכרון דאס פון לאנג פערגעסענע, און זיך דערמאנט אן דעם טאג, ווען ער איז געשטאנען נעבען דער מאמען, ווי זי האט איהם געדריקט, געהאלזט און געקושט און מיט טרעהרען אין די אויגען געבעטען איהם, ער זאל איהר פערזיכערען צו לייענען שטענדיג די ביבעל.

„וואס האט זי געקאנט מיט דעם מיינען?" — האט ער זיך נעפרעגט.

„דו ביזט נאך צו-יונג, מיין קינד, צו פערשטעהן; אבער אז דו וועסט עלטער ווערען, וועסטו מיין כונה פערשטעהן" — דערמאנט ער זיך דער מוטער'ס ווערטער.

פון יענעם טאג אן האט ער גענומען שטודירען די ביבעל. יעדען טאג געלערנט עטליכע שעה דעם תנ"ך, ביז ער האט זיך אנגעשטויסען, וואס די מוטער האט געמיינט.

דורך דער ביבעל האט ער זיך בעקענט מיט די הויפט פרינציפען פון דער יודישער אמונה, האט זיך גענומען גרונטעווען אין די יסודות איהרע, און אזוי איז ער פון טאג צו טאג דערווייטערט געווארען פון דער קריסטליכער רעליגיע און דערנעהנטערט זיך צו דער יודישער.

(סוף קומט)

א מעטש אויף „נייז מאס רייד"

אָדער—ווער עס קען בעסער „האָלטען אַ טשייניק".

מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק זענען אין מיטען ניו־יאָרק געשטאַנען אויף פּלאַטפאָרמעס אַ פופצעהן יונגע לייט און מיידלעך און געהאַלטען אין איין רערען.

וואָס האָבען זיי גערערט?

דאָס איז נישט וויכטיג. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַ געוועט, ווער עס וועט קענען רעדען, אָדער בעסער געזאָגט האַקען אַ טשאַיניק אַ לענגערע צייט, יענער וועט געווינען אַ פּרייז פון טויזענד דאָלאַר, און וועט אַנערקענט ווערען אַלס דער גרעסטער טשאַיניק־האַקער אין דער וועלט.

פינף טעג און פינף נעכט האָט געדויערט דאָס רעדען, און אין „פאָרווערטס" לייענען מיר וועגען דעם ענין.

אַ גאַנצע וואָך האָבען אַלע ניו יאָרקער ענגלישע צייטונגען געשריבען וועגען דעם דאָזיגען געוועט פון ניין מאָס רייר.

מען האָט געשריבען וועגען דעם ווי וועגען פער־־געיעגע, ווי וועגען אַ פּרייזפאַיט, ווי וועגען אַ שאַך־שפּיל.

אַלערלי יספּאָרטען ביזנעס זענען דאָ אין אַמע־ריקאַ. ס'איז דאָ אַנ'ענין: שפּילען שאַך, — אַרויס־צופרענגען ווער עס איז דער טשעמפּיאָן שאַך־שפּילער. ס'איז ר אָאַנ'ענין: באָקסען זיך, — אַ־רויסצוברענגען דעם גרעסטען באָקסער.

האָט איינער געמאַכט אַ ביזנעס אַרויסצו־ברענגען דעם גרעסטען פּלאַפּלער אויף דער וועלט.

אין דעם געוועט פון רערען האַנדעלט זיך נישט ווער עס איז דער בעסטער רעדנער, נאָר ווער עס קען פּלאַפּלען אַ לענגערע צייט.

דער נאָמען פון דעם געוועט הייסט „געב פעסט" („געב" מיינט פּלאַפּלען, האַקען אַ טשאַיניק

דער זעלבער אונטערנעהמער פון דעם איצטי־גען טשאַיניק־האַקען, האָט אויך פעראַנשטאַלטעט פאַר־אַ־יאָהרען אַ טאַנץ־מעטש. פון דעם טאַנץ־מעטש האָט זיך גאָר נישט אויסגעלאָזען, ווייל מען האָט זיי געשטערט.

דער געשעפט פון דער איצטיגער פּאָלבעריי איז פּשוט ביזנעס.

דער אונטערנעהמער האָט געדונגען די 71. טער אַרמאָרי, אויף פּאַרק עוועניו און 34־טע סטריט, פאַר דעם טשאַיניקהאַקונג־געוועט, און ווער עס וויל זעהן דעם טשיקאַוועס, בעצאָהלט אַ דאָלאַר פאַר'ן אַריינגעהען.

דער רעכענונג איז געווען, אַז פאַר די פינף טעג וועלען קומען צעהנדליגער טויזענדער מענשען און מען וועט אַריינעהמען צעהנדליגע טויזענדער דאָלאַר.

פון דעם רעכענונג האָט זיך אויסגעלאָזען אַ בוידעם, דער עולם קומט נישט. די אַרמאָרי איז פּוסט, און דער אונטערנעהמער וועט צולעגען אַ שעהנע פּאָר דאָלאַר צום געשעפט.

די אונטערנעהמונג גופא האָט געקאָסט אַ סך געלד; דער ביזנעסמאַן פון דעם טשאַיניקהאַ־קען־געשעפט איז געוואָרען בדיל הדל.

דער אַמעריקאַנער עולם אינטערעסירט זיך משמעות נישט מיט אַזעלכע טשיקאַוועסען, ער איז גאָר נישט אַזוי אידיאָטיש, ווי מען וויל איהם איינ שמועסען.

דער עולם איז נישט געקומען,* די אַרמאָרי איז בוכשטעבליך געווען ליידיג גאַנצע טעג. אין די אַווענדען זענען געקומען עטליכע מענשען, אָבער רעפּאָרטערען פון צייטונגען זענען געווען מעהר ווי זייטיגע מענשען, וואָס האָבען געצאָהלט איינטריט.

זעהען זעהט די זאַך אַזוי אויס!

אין מיטען דער אַרמאָרי שטעהען אַ הונדערט שטולען — רעזערווירטע, ב ן'ייאיין זייט איז דאָ אַ בופעט מיט פרוכט און געטראַנקען. אַרום און אַרום שטעהען פּלאַטפאָרמערס מיט טישלעך; אויף יעדער פּלאַטפאָרמע, לעבען טישעל, שטעהט אַ אַ פּלאַפּלער, אָדער אַ פּלאַפּלערינקע.

איינגע פּלאַטפאָרמעס זענען שוין ליידיג. דאָס זענען איבערגעבליבענע פּלאַטפאָרמעס פון טשאַ־ניקהאַקער, וואָס זענען שוין דורכגעפאַלען. זיי האָ־בען נישט געקאָנט אויסהאַלטען און אַוועק אַהיים, אויב זיי האָבען אַהיים.

אַרום אַ טישעל טשאַיניקהאַקערס האָב איך דאָרטען געטראָפען.

מיינט איהר, אַז זיי רערען? ניין, זיי רערען נישט. ז ייהאָבען שוין קיין זכחות נישט צו האַקען אַ טשאַיניק, און זיי שאַנעווען זייערע כחות אויף ווייטער, יעדערען ווילט זיך אויסהאַלטען די פינף טעג, צו געווינען די טויזענר דאָלאַר אויב מען וועט געבען.

איך זאָג, אויב מען וועט געבען, ווייל איינגע פון די פּלאַפּלער האָבען אויסגערריקט זייער צווייפעל וועגען קריגען די טויזענר דאָלאַר. אין יענעם טאָג, דאָנערשטאָג, ווען איך בין דאָרט געווען, האָט מען זיי אויפגעהערט צאָהלען די צעהן דאָלאַר אַ טאָג, וואָס מען האָט זיי צוגעזאָגט.

ווען דער געוועט פון דער פּלאַפּלעריי האָט זיך אָנגעפאַנגען און מען האָט אויסגעקליבען די וואָס זאָלען זיך בעטייליגען אין דעם געוועט פאַר די טויזענר דאָלאַר, האָט מען מיט יעדען געמאַכט אַ קאָנטראַקט. אין דעם קאָנטראַקט איז געווען אויסגערעכענט וויפיל ז ייקענען זיך אָפּרוהען אַלע פּאָר שעה, וויפיל מאָל אַ טאָג מען דאַרף זיי געבען עסען און אַז מען דאַרף זיי צאָהלען 10 דאָלאַר אַ טאָג.

דאָנערשטאָג האָט מען אויפגעהערט צו צאָה־לען די צעה ןדאָלאַר אַ טאָג. דאָנערשטאָג איז אויך געקומען די גזירה, אַז מען טאָר זיך נישט צוזעצען. ביז דאָנערשטאָג האָבען די טשאַיניק־האַקער געקענט זיצען, פון דאָנערשטאָג אָ ןאיז אַרויס דער בעפעהל, אַז מען מוז שטעהען.

די פּלאַפּלער האָבען גענומען חושר זיין, אַז מען מאַכט ז יישווערינקייט, כדי זיי זאָלען זיך ענט־זאַגען פו ןדעם געוועט.

לעבען יע־ער פּלאַטפאָרמע געפינט זיך אַ ביירעל, און אויף דעם ביירעל איז אָנגעשריבען דער נאָמען פו ןדעם טשאַיניק־האַקער, וואָס שטעהט אויף דער פּלאַטפאָרמע.

איך האָב איבערגעלעזען די נעמען און געזעהן די יודישע קאָהנעס, די קריסטליכע אַבּרייענס און אויך מעקסיקאַנישע און אינדיאַנישע נעמען.

איינער פון די פּלאַפּלערס איז געשטאַנען אין אַ מונדיר פון אַ מאַטראָס, אַ צווייטער האָט זיך אַרומגעדרעהט אויף זיין פּלאַטפאָרמע אין אַנ'אַנצוג פון אַנ'אינדיאַנער. איינער איז געשטאַנען אין שטעק־שיך און אין אַ שלאָף־ראָק.

פון די פרויען האָט זיך שטאַרק געוואָרפען אין די אויגען, איינע, אַנ'אַלטע, אַ דארע, אַ פרוי פון איין און זיבעציג יאָהר, זי איז געשטאַנען אין זאָקען אָהן שיך, ווי יהשעה באב. אַ צווייטע איז געווען אַ פעטע אין אַ ווייס קלייר ווי אַ כלה צו דער חתונה. אַ דריטע איז געווען אַ יונגע, אַ שעהנע מעקסיקאַנערין, די מעקסיקאַנערין האָט געוואונקען מיט איהרע שעהנע, שוואַרצע אויגען, אַז עס האָט אַלעמען די נכפה געכאַפּט... די סאָלדאַטען און די אָנגעשטעלטע פון דער אַרמאָרי זענען פון איהר נישט אָפּגעטראָטען. פאַר יעדען האָט זי געהאַט אַ חנ'העל און אַ צערטליכען גלעט.

זי איז שוין איינמאָל אַ סינאָריטאַ!

וואָס האָבען זיי גערערט?

גאָר נישט. זיי האָבען בלויז געמורמעלט, גע־קרעכצט, זיי האָבען קיין כח נישט געהאַט צו רערען און געהאַלטען כח אויף שפּעטער. אַזוי ווי זיי האָבען געמוזט פּלאַפּלען, האָבען ז ייגעמורמעלט. געבור־טשעט, געקרעכצט, געגענעצט, געהוסט.

די פּלאַטפאָרמע לעבען יעדען פּלאַפּלער און פּלאַפּלעריקע האָט אויסגעזעהן ווי אַ שטאַפּעל פון בהמות — אָנגעוואָרפענע שמאַטעריגע פּאַפּירלעך. צייטונגען און אַנדערע חזיר־שטאַל זאַכען איז געווען פול אויף יעדער פּלאַטפאָרמע. און אויף יעדער פּלאַטפאָרמע איז געשטאַנען אַ מידער, פערשלאָ־פענער פּלאַפּלער.

אַלע טשייניק־האַקער צוזאַמענגענומען האָבען געמאַכט אַ מעהר טרויעריגען איינדרוק, ווי אַ טשי־קאַווען איינדרוק.

ווער זענען זיי אָט די אַלע, וואָס שטעהען און קרעכצען אין דעם מעטש פון טשייניק־האַקער?

טייל זענען מיידלעך און יונגלעך, וואָס זוכען רעקלאַמע, אַ מין רעקלאַמע פון לעדיג־געהערס. אַ קרענקליכע רעקלאַמע זוכעריי.

טייל זענען אַרבייטסלאָזע, און דערוויי' גיט מען עסען; מען גיט צעהן דאָלאַר אַ טאָג, און אפשר טאַקע געווינען טויזענר דאָלאַר.

איך האָ בגעקוקט אויף די פּלאַפּלער, וואָס שטעהען מידע, פערשלאָפענע און קרעכצען, אָרימע הילפלאָזע מענשען, און דער איינדרוק איז געווען אַ טרויעריגער.

ווען אין ניו־יאָרק פאַלט אַרויס אַ שניי און עס גיבען זיך אַ לאָז הונגעריגע אַרבייטסלאָזע צו פערדינען עפּעס ביים רוימען דעם שניי, וואָלט זייער לאַגע נישט אַזאַ טרויעריגען איינדרוק, ווי דאָס האָט געמאַכט דאָס גרעגערען פון די בנים'לעך און טעכטערלעך פו ג'ם פּוסט און פּאַטניק מעטש פון די ניין מאָס רער.

ל. פ.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאמפאַניעץ.
מיט'ן אָנטייל פון די ליבלינגס־אַרטיסטען באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פרימאַדאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני
כדי צו געבען די מעגליכקייט אַלע טעאַטער־בעזוכער צו בעוואונדערן דאָס גרויסע מייסטערווערק פון בעוואוסטען שרייבער ש. אַנ־סקי, ווערט געשפּילט נאָר 1 מאָל:
היינט, דינסטאָג, דעם 22-טען, 9 אַ זייגער אין אָוונד
צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 2.50 זל.
דער דיבוק
מיסטישע לעגענדע אין 3 אַקטען פון ש. אַנ־סקי, אויפגעפיהרט לויט דער קאָנצעפּציע פון דוד הערמאַן דורך ד. האַמבורגער.
מיטוואָך, דעם 23-טען, 9 אָוונד גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50
25 מאָל גרויסע יובילעאום־פאָרשטעלונג 25 מאָל
פון דער הערליכער שעהנער אָפּערעטע
„די חלומות פון ליבע"
אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פון ליליען. רעזשי: ל. ראַבינאָוויטש.
בעמ.: ווער עס קויפט אַ בילעט, בעקומט אומזיסט פאָטאָגראַפיעס און דעם דועט „אין דעם שאָטען פון אַלטען עפּעלבוים" געזונגען דורך נ. קאַרעני און ל. ראַבינאָוויטש. די פּיעסע ווערט געשפּילט אָהן סופלער.
ס'נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) ה ר ו י ע ן: בעזמאַן, באַריסאָווא, נאַדיאַ קאַרעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מ ע נ ע ר: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמיניּ: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.
אָנאָנס! אין פּאָרבע־רייטונג: „דער גאָלדענער סאָלדאַט". „די דריי כלות"

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און הארץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון. אין דע־היים פון 3-5 נאָכמיטאָג.

דער שווארצער וואלף

(ראמאן). (45

— אדרבא, איהר קאָנט זיך איבערצייגען, דוייל... אין אַ פינף מינוט אַרום, ווי איהר וועט אַריין אין דער באַהן, וועל איך צוגעהן צום פּאָ־ליציאַנט, און זאָגען, אַז איך האָב אָקאָרשט געזע־הען דעם בעקאַנטען קאַפּיטאַן עקס...

— שטילער! — האָט עקסטראָם דערשראָקען אויסגערופען.

— אַלזאָ, גוט! איך האָב נישט קיין ספּעציע־לען פערלאַנג צו שטעלען אייך אין אַנ'אַנגענעה־מער לאַגע... פאַר מענשען פון אייער מין, וואָס זענען אַזוי עמפּינדליך און בעשיידען, איז פּאָפּו־לאַריטעט נישט גאָר קיין געשמאַקע זאַך... איך האָף אָבער, אַז איהר האָט פערשטאַנען, וואָס איך האָב אייך איצט געזאָגט?... אָט האָט איהר דעם וואָק־זאַל, און... אָט איז דער פּאָליציאַנט... איך האָף אויך, אַז איהר קאָנט מיך אויף אַזוי פיל, אַז איהר וועט נישט צווייפלען אין מיין ערנסטקייט. אַזוי־ווי אין עטליכע מינוט אַרום וועט דער פּאָליציי זיין בעקאַנט מיין חשד, ראַט איך אייך טאַקי, אַז איהר זאָלט תיכף ומיד פערלאָזען וואַרשאַ!

דער שפּיאָן האָט איהם אָנגעקוקט מיט אַזאַ מין רציחה, אַז אַ ווייילע האָט זיך וואָלדעק'ן אויס־געדאַכט — צי האָט ער נישט איבערגעכאַפּט די מאָס מיט זיין שונא...

עקסטראָם האָט אַזוי אויסגעזעהן, ווי אָט פער־געסט ער אינגאַנצען, וואו און ביי וואָסערע אומ־שטענדען ער געפינט זיך, — אַז אין גאַס געהען אַ סך מענשען, אַז עס שטעהט אַ פּאָליציאַנט גאָר נאָהענט, — און אָט וואַרפט ער זיך אַרויף אויף וואָלדעק'ן און איז איהם דורס, אָדער ברענגט זיך אום מיט איהם צוזאַמען

וואָלדעק האָט אָבער אַ טעות געהאַט.

אַ ציה טוענדיג מיט די פּלייצעס, האָט זיך דער שפּיאָן אַ ררעה געטון, און איז אַריין אין וואָקזאַל.

מיט דריי מינוט שפּעטער האָט וואָלדעק גע־זעהען, ווי ער איז אָפּגעפאָהרען מיט'ן ערשטען צוג.

וואָלדעק האָט נאָך אַ ווייילע צוגעוואַרט אויפ'ן אָרט, און איז אַוועק.

קאַפּיטעל זעכצעהן.

ביי דער פרוי אָמבער.

נישט־קוקענדיג אויפ'ן אומגעריכטען שנעלען זיג איבער'ן געפערליכסטען פון זיינע שונאים, האָט זיך וואָלדעק געפיהלט ווייט נישט רוהיג.

דאָס הארץ האָט איהם האַסטיג געקלאַפּט, און ער האָט אומרוהיג געטראַכט, צי אין לילי בשלום אָנגעקומען צו דער שומר'טע פון גאַראַזש.

אַנ'ערך אַ האַלבע שעה צייט האָט ער אַרומ־געשפּרייזט אין די שמאָלע זייטיגע געסלעך, בע־מיהענדיג זיך צו פערווישען די שפּורען אין דעם פאַל, אויב עמיצער פון פּאָפּינאָ'ס חבריא האָט איהם בעמערקט און שפּיאָנירט איהם נאָך.

אויב האָט מען אויך דעם ענין עקסטראָם אויך נישט געקאָנט האַלטען פאַר אינגאַנצען ליקווידירט.

דאָס, וואָס דער שפּיאָן האָט זיך אַזוי שנעל אונטערגעגעבען איז געווען זעהר פערדעכטיג.

וואָלדעק'ן האָט נישט אָפּגעלאָזט דער געפיהל פון נייע סכנות.

איהם האָט אפילו נישט בערוהיגט דאָס, וואָס ער האָט געטראָפען לילי'ן אין דער בעסטער אָר־דענונג — געזונד און שטאַרק אין דער וואוינונג פון דער וועכטערין פון גאַראַזש.

דער שומר גופא איז נישט געווען אין דער היים, און זיין ווייב — אַ גוטע אַלטע פרוי — האָט פריינדליך אויפגענומען דאָס מיידעל, און מכבד געווען מיט עסען און טרינקען.

אַדורכגעהענדיג דורכ'ן גאַראַזש, האָט וואָל־דעק געוואָרפען אַ שנעלען בליק אויף זיין אויטאָ, און זיך איבערצייגט, אַז ער שטעהט אין אָרדענונג און אויפ'ן אָרט.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ס'איז געווען אַ קליין אויטאָ, האָט עס אונטער'ן קליינעם אויבער־דעק געהאַט פערבעהאַלטען אַ זעהר שטאַרקען מאָטאָר.

נישט ווענדענדיג אויף זיך די אויפמערקזאַמ־קייט, האָט מען אויף אַזאַ אויטאָ געקאָנט אַרומ־פאָהרען אויף די בעלעבטעסטע גאַסען פון וואַר־שאָ און בשעת הרחק, בשעת אַ פערפאָלגונג — גע־קאָנט ווייט איבעריאָגען זיינע פערפאָלגער.

עטליכע פראַגען, וואָס ער האָט פערגעבען דער וועכטערין, האָבען איבערצייגט וואָלדעק'ן, אַז קיינער האָט זיך אין זיין אָנוועזענהייט אויף איהם נישט נאָכגעפרעגט, און דאָס האָט בעדייט,

אַז אויך פון דעם מקום זיינעם האָבען פּאָפּינאָ'ס לייט נישט געוואוסט.

ס'איז געווען אַנ'ערך איינס ביינאַכט, ווען וואָלדעק איז מיט לילי'ן אונטער'ן אָרעם, אַרויס פון גאַראַזש אויף אַ נייעם שפּאַציר...

דאָס הויז פון דער פרוי אָמבער האָט זיך גע־פונען אין די אַלעען.

אָפּגעזונדערט און אָפּגעצוימט איז געשטאַנען דאָס הויז, אַרומגערינגעלט מיט אַ גאָרטען.

דער פּאַרקאַן האָט געהאַט עטליכע טירלעך, חוץ דעם הויפּט־טויער.

צוקומענדיג צום הויז, האָט זיך וואָלדעק אויפ־מערקזאַם אַרומגעקוקט.

אינ'ערגיץ איז נישט געווען אַ נפש צו זעהן. בלויז אַ קאַץ איז איבערגעלאָפען די גאַס...

וואָלדעק האָט זיך געלאָזט געהן הינטען אַרום און איז געבליבען שטעהן ביי אַ הויכער וואַנד.

צום ערשטען מאָל פאַר'ן גאַנצען וועג, האָט ער זיך איצט ערשט געווענדט צו זיין בעגלייטע־רין מיט די דאָזיגע ווערטער:

— מיר זענען שוין דאָ... ס'איז נאָך נישט שפּעט...

— וואָס... נישט שפּעט? — האָט לילי דזשיי־קאָבס שנעל אַ פרעג געטון.

— איך האָב אייך פריהער געהאַט געזאָגט, אַז עס דראָהט אייך נישט קיי שום סכנה. איך האָב אָבער שפּעטער זיך גוט איבערלייגט, און איך האָב מורא, איך קאָן נישט גאַראַנטירען פאַר אַ געפאַהר... איך האָב מורא, אַז ס'קאָן אייך עפּיס שלעכטס געשעהן... ס'איז נאָך נישט שפּעט... איהר קאָנט אַוועק פון דאַנען, און צו־וואַרטען אויף מיר ער־גיץ אויף אַ זיכערען אָרט.

(פאָרטזעצונג קומט)

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

„ווערא מירצעווא“ („WIERA MIRCEWA“)

פון מאנטאג, דעם 21. ביז מאנ־טאג, דעם 28־טען יאַנואַר 1929
לויט'ן בעוואוסטען מייסטערווערק פון Urwancow, וואָס איז געשפּילט געוואָרען מיט אַן'אונגעוועהנליכען ערפאָלג אין פּוילישען טעאַטער אין וואַרשאַ.
אין די הויפּט־ראָלען: MARJA JACOBINI, Jean Angelo, Grzegorz Chmara i Warwick Ward
דער נעכסטער פּראָגראַם: „אויפ'ן שיידע־וועג“ מיט BRYGIDA HELM אין דער הויפּט־ראָלע. :—: אַנהויב אין געוועהנליכע טעג 3.30 נאָכמיטאָג,
שבת און זונטאָג — 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג. לעצטער סעאַנס 9.30 אין אָוונד. אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען די פּרייזען פון די פּלעצער פערקלענערט. 8398

קינא־טעאטער ZACHĘTA

זגערזשער 26, ביים פּלאַץ קאַשטשעלני
מיט דעם בעריהמטען עמראַז־שטערן
פּערשטאַרקטער סימפאָנ. אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ד. שימקעוויטש.
דער זאַל איז גוט בעהייצט. אַנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער בייטאָג.
אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 50 גר.

ערשטער גרויסער פילם פון דער ענגלישער גאלדענער סעריע
אין 12 אַקטען אונטער'ן נאָמען:

„שמוציג געלד“

ANNA MAY WONG, H. GEORGE i A. SCHLETOW

אין געיעג נאָך דע־נעהרונג / דער בלינדער זשאנגלער / דאס הארץ פון מזרח און מערב / דער לעצטער טאַנץ.

דער נעכסטער פּראָגראַם: **פּאַריזער פערוויילונגען**

עלץ־וואָרען

זיי מען קויפען אַמביליגסטען און אַלע די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאָר ביי דער לאַנג־יעהריגער פירמע
ל. ב. פּעפּער, זאַבאַדניאַ 42 טעלעפאָן 04־78.
בעמערקונג: די קירזשנער־ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט.
די פּראַביי־ ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רייעל

אויפּפאַדערונג!

די אַלע, וועלכע בעזיצען פּראָטעסטען פון יוסף פוקס, בזשעזשיו, זאָלען קומען היינט, דינסטאג, 8 אַ זייגער אין אָוונד אין פּעראיין, פּיעטריקאָווער 10.
די גלויביגע. 9268

Kino „SŁOŃCE“ Napiórkowskiego 28.

פון דינסטאָג, דעם 22־טען ביז 28־טען יאַנואַר 1929 אין דער גרוי־סער דראַמע פון ליבע און העלדישקייט א.ג. RONALD COLMAN

בלוט־ברודערשאַפט (Braterstwo krwi) (Beane Geste)

פילם פון לעבען פון אַ פראַנצ. פרעמדען לעגיאָן.
אַנהויב 5 נאָכמ. שבת—3 אַזייגער, זונטאָג און יום־טוב 1 נ"מ פון 1 ביז 3 נאָכמ. זענען אַלע פּלעצער צו 40 גראָשן.
צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 3 און 4.

17 używanych okrągłych maszyn trykotażowych

firmy Schubert i Salzer, oraz 8 maszyn do nawijania (Szpulmaszyn)
do sprzedania,
Wiadomość: Ewangielicka 5, m. 1.
Telefon 58-28. 9063

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31־86
נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג־אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוונד.

44 וויכטיג פאַר מחותנים 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט און מיין מעבעל־געשעפט
גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44 Ch. LAZNIK, tel. 62-56 44
נאָר בײַ מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און בילינ.
בעמערק. אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פעלצען, נייטמאַשינען און צאָהל די העכסטע פּרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!

HEMOROIDY

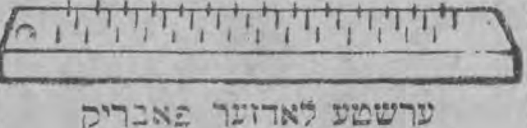

ערשטע לאָדזער פאַבריק
פון בעשלאַג פאַר דרייסעריען
פון אַלער אַרט
B-cia Kardynast Łódź, Nawrot 53 Telefon 77-42.

יודען בעזיצער פון רוסישע פאַליטן
איילט צו רעגיסטרירען די „NA ŻYCIE“ פעטערבורגער — — פאַ זעצן — — ווי אויך אַריסען
ביי דעם אינספּעקטאָר פון פערזיכערונג
ח. קאַנסקער, קאַמיענאַ 9 טעלעפאָן 75־88
צייט איז נאָך עטליכע טעג.

לעטשניצע פון דאַקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16־33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רושאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק אויגען־קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר וויסמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער־קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס־הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע־קראַנקהייט.	1—2 4-5 זונ.
ד"ר וויינבערג אינג. חערץ לונגען־קר	12—1, 6—7
ד"ר סטופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק צאָהן־ארצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן־ארצט	9—2

צאָהן־טעכניק, אַלע אַנאַליזן, רענטגען, קוואַרץ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע. מאַסאַזשן א.א.ו.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען־אינסטיטוט
...
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצט.־קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאַקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקה. און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנטיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע פון דאַקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37־63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז האַלז, אויערען קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	9-11 4½-3
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	12½—1½
ד"ר וויים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס־הילף	3—4

...אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.
בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי־סטאַ־אָפּאָלסקאַ צאָהן־ארצט 10—1 3 6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּאָמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

מאַשין־לעבער
ווערן אָנגענומען אויסצוגייען ביי
ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

ס'וועט געזוכט
א וואוינונג
פון 3 צימער און קיך
אין דער געגענט פון אָרט־ שטאָט (בזשעזשינער, אַלעק־סאַנדראָווסקאַ און זגיערסקער) פערמיטלער נעוואָגזשען. —
אָפּערטען אונטער „וואוינונג“ אין אַדמ. פון דער ציטונג

בעקאַנטמאַכונג.
דערמיט מאַך איך בע־קאַנט, אַז דער לאַנג־בעוואוסטער רעסטאָראַן צימערמאַן קאַמיענאַ 2
האָט נאָך אַ רעמאָנט צוריק בעגייט איהרע שמאַקהאַפ־טע מיטאָגען צו זעהר ביליגע פרייזען
מיט אַכטונג
חיה צימערמאַן,
קאַמיענאַ 2
בעמערקונג: שטרענג כשר. 8387

אַ אָרט צו שלאָפן
קען אַ יונגערמאַן בעקו־מען אליין אַ בעט מיט בעקוועמליכקייטען אין אַ בע־זונדער צימער. צו ער־פאַהרען ביי מענדעלסאָן, בזשעזשינער 44. 3993

אַ קוואַליפיצירטער
דרוקער
מיט לאַנגיעהריגע פּראַק־טיק, קען זיך מעלדען פּיעטריקאָווער 35, אין דער דרוקעריי. 986

ס'ווערט געזוכט
נייהערינס
צו קליידער און בלוזען, ווי אויך האַנד־נייהערינס, צו דערוויסען זיך בײַ ג. טל זינגערמאַן, פאַנסקאַ 7, פּראָנט 3. שטאָק. 3937

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27 tel. 51-78,
הויט־ און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכטהייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40־59
נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונד.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

ד"ר מ. קאַליש
צאָהנאַרצט
צאָהן־כירורגיע, צאָהן־קראַנקהייטען, צאָהן־פּראָטעזע נעמט אָן פון 11—2 און 4—8
זשעראָמסקיעגאַ (פּאַנסקאַ) 37.

Dr. med. STUPEL
Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע, ליכט און רענטגען־שטראַהלען און קוואַרץ־לאַמפּ, עלעקטראָ־טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד

LEKARZ DENTYSTĄ צאָהן־אַרצט
St. GELBERG
זאַבאַדניאַ 15, טעל. 08־31.
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע צייהן און מויל־קראַנקהייטען, צאָהן־ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַ־טאָריום פון קינסטליכע צייהן.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

אַנאָנסען־פּרייז פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ „ 8 „
פאַר אַ מילימעטער־שורה: אויסער דער שטאַט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס־פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.